

J&T BANKA NOVINY | říjen 2022

J&T 90

Bitva o inflaci je prohraná. Jde však vyhrát celou válku

V září dosáhla inflace v Česku hodnoty 18 procent. Co za ní stojí a měl by stát pomáhat s dopady vysokých cen energií? I nad tím se zamýšlí Petr Sklenář, hlavní ekonom J&T Banky.

strana 4

DOŠLI JSTE DALEKO.

POJĎTE DÁLE.

Pojďte dále.

J&T ARCH INVESTMENTS

Září na trzích bylo lepší zaspát, říjen asi o moc lepší nebude

Pro letošní září opravdu platila hláška Wake Me Up When September Ends. Horšící se makrovýhled, jestřábí monetární politika či zjitření kolem ukrajinského konfliktu nedávají rizikovým aktivům ani v říjnu mnoho prostoru pro růst. Nejistota stále panuje i ohledně cen energií.

V září bylo dění na finančních trzích poznamenáno obavami ze stagflace a další eskalace geopolitického napětí na Ukrajině. Investoři těžce vstřebávali další komentáře Fedu a ECB, které deklarovaly odhodlání bojovat s vysokou inflací pomocí dalšího zvyšování úrokových sazeb. Ceny státních dluhopisů v EU i USA a na rozvíjejících se trzích dále oslabovaly.

Wake Me
Up When
September
Ends

“

Nejpostiženějším sektorem byly evropské nemovitostní společnosti, které trpí negativní revaluací portfolia a vyššími náklady.

„Nejpostiženějším sektorem byly evropské nemovitostní společnosti, které trpí negativní revaluací portfolia a vyššími náklady,“ říká Marek Janečka, portfolio manažer J&T Investiční společnosti. Komoditní trhy se rovněž nevyhnuly propadům, hlavně co se týká ropy a zemního plynu. Naopak se dařilo obilovinám (kukuřice, pšenice) a vzácným kovům ze skupiny PGM (Platinum Group Metals), jako jsou platina a palladium. Růst úrokových sazeb nadále srazil ceny

realitních trustů i nemovitostních akcií.

FIXNÍ VÝNOSY Z AKTIV JSOU JEŠTĚ ATRAKTIVNĚJŠÍ

Pokles cen u aktiv v důsledku růstu úrokových sazeb přináší nejen negativní přecenění, ale zpravidla růst pevných výnosů plynoucích z těchto instrumentů do budoucna. Týká se to především výnosu do splatnosti u dluhopisů, ale i akcií ve formě divi-

dendového výnosu a výnosové míry, tj. obrácené hodnoty ukazatele P/E (tzv. Earnings Yield). „Právě tento výnosový ukazatel výrazně vzrostl zejména u amerických akcií a je nejvyšší od začátku pandemie,“ upozorňuje Janečka.

Růst dividendového výnosu v posledních měsících je patrný zejména u evropských akcií, u kterých v září průměrný „Dividend Yield“ dosáhl hodnoty 3,8 % p. a. U amerických in-

dexů je výnos z dividend sice nižší, nicméně řada amerických společností navyšuje své programy odkupu akcií (Share Buybacks). U dluhopisů má samozřejmě pevný pravidelný výnos (YIELD) do splatnosti ještě větší význam a jejich růst zvyšuje významně atraktivitu investice.

V HLAVNÍ ROLI ENERGIE

Z evropského pohledu bude nadále klíčová otázka cen energií. V přípa-

Upozornění / Informace a propagační sdělení uvedená v J&T NOVINÁCH nejsou analýzami investičních příležitostí ani investičními doporučeními, nejsou ani veřejnou nabídkou na koupi či úpis investičních nástrojů ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, stejně tak nepředstavují nabídku k nákupu či prodeji investičních nástrojů. Výkonnost v minulosti ani očekávaná výkonost v budoucnosti nejsou spolehlivým ukazatelem skutečné budoucí výkonosti. Očekávaná budoucí výkonost je založena na předpokladech, které nemusí nastat. Investoři jsou povinni se o výhodnosti investic do jakýchkoli investičních nástrojů rozhodovat samostatně, a to na základě náležitého zvážení ceny, případného nebezpečí a rizik, jejich vlastní investiční strategie a finanční situace. S investováním je spojeno riziko kolísání aktuální hodnoty investované částky a výnosů z ní a není tak zaručena návratnost částky původně investované. Pro kalkulaci čistého výnosu musí investor zohlednit poplatky placené dle platného ceníku. Zdanění závisí na osobních poměrech investora a může se měnit. Na www.jtbank.cz jsou zveřejněny dokumenty podrobně popisující charakter, výhody a rizika související s produkty (prospekt, statut, klíčové informace pro investory,...) a informace o pobídkách ve vztahu k poskytování investičních služeb Bankou. **Vydává J&T Banka, a. s.** / editor: Monika Veselá / kontakt: jtnoviny@jtbank.cz / www.jtbank.cz

dě cen elektřiny je zvažován strop u výrobců elektřiny, kdy ceny nad 180 EUR/MWh by se odváděly přímo do státních rozpočtů a byly využity na zmírnění dopadu energetické krize na ekonomiku. Dodatečná řešení pro jednotlivé státy jako mimořádné daně jsou rovněž jedním z možných scénářů.

Na přelomu měsíce se trh bude upínat k zasedáním centrálních bank. ECB (27. 10.) by mělo opětovně zvýšit sazby o 75 bazických bodů a dodat ještě komentář vzhledem k úrovním inflace. Proti jde ekonomický vývoj, který je zatěžován energetickou krizí.

Září bylo ovlivněno vyhlášením částečné mobilizace v Rusku jakožto odpovědi na vývoj bojů na Ukrajině.

Zasedání Fedu (2. 11.), BoE (3. 11.) či ČNB (3. 11.) proběhnou už na počátku listopadu. „Níc méně od první jmenovaných se dá očekávat ostré zvýšení úrokových sazeb a zopakování ještě větší rétoriky jakožto boji proti vysokým inflačním tlakům, a to i na pozadí slabnoucí ekonomiky,“ říká Milan Vaníček, ředitel odboru analýz finančního trhu. ČNB pravděpodobně sazby opětovně měnit nebude a zopakuje svoji odhodlanost bránit kurz koruny.

DŮLEŽITÉ DĚNÍ VE SVĚTĚ

Září bylo ovlivněno vyhlášením částečné mobilizace v Rusku jakožto odpovědi na vývoj bojů na Ukrajině. Rovněž se přední ruští představitelé zmiňovali o jaderném arzenálu země. „Tyto faktory vnaší geopolitiku opět na přední místa rizik, která mají sílu ovlivnit světové dění. V říjnu se proto bude ostře sledovat dění na Ukrajině, resp. v Rusku. Jakákoliv de/eskalace konfliktu by měla výrazný vliv na dění na finančních trzích,“ konstatuje Milan Vaníček.

V Číně se bude konat (16. 10.) 20. sjezd komunistické strany Číny, kde by mělo být rozhodnuto mimo jiné o dalším pokračování současného prezidenta, resp. generálního tajemníka strany, ve funkci. Jednalo by se o nezvyklé třetí volební období, což vyvolává spekulace ohledně možné

nestability uvnitř země. Tyto spekulace či jejich případné naplnění mohou mít prozatím nejistý dopad na vnímání rizika plynoucího z Číny.

STARTUJE VÝSLEDKOVÁ SEZÓNA

V říjnu začne rovněž výsledková sezóna za třetí kvartál. Prozatím trh nevnímá, že by samotná čísla za třetí kvartál především v USA musela vykazovat výrazně negativní obrázek. Otazníkem zůstává výhled, kde jsou již odhady poněkud opatrnější. Více nepříznivý pohled je na evropské společnosti, které již budou pocítovat tlak vysokých cen energií a ome-

zování poptávky kvůli inflačním tlakům. Rovněž výhledy budou zřejmě pořád zatíženy vysokou mírou nejistoty vzhledem k aktuálnímu dění.

„Celkově očekáváme, že výsledková sezóna v USA může přinést spíše neutrální vyznění, kdy stále solidní čísla za třetí kvartál budou zřejmě nahrazována nejistotou ohledně výhledů,“ uvádí Milan Vaníček.

ŘÍJNOVÝ VÝHLED

Horší se makrovýhled, ještě větší monetární politika, zjištění kolem ukrajinského konfliktu či spekulace na nestabilitu v Číně jsou všechno faktory, které nedávají rizikovým aktivům v říjnu mnoho prostoru pro růst. „Proto zůstáváme konzervativní směrem k rizikovým aktivům. Ani výsledková sezóna za třetí kvartál nebude mít dle nás sílu zvrátit aktuální trend,“ uvádí Vaníček.

Evropa bude navíc zatížena energetickou krizí, která bude mít svoje makro důsledky a v některých případech i dodatečné daně, které negativně dolehnu do hospodaření sledovaných firem. To bude jen další důvod pro opatrnost u rizikových aktiv. ■

Připraveno analytiky J&T Banky

Z finančních trhů...

data platná k 30. 9. 2022

PODÍLOVÉ FONDY

	CENA PL	ZHODNOCENÍ ZA MĚSÍC	ZHODNOCENÍ ZA ROK	ZHODNOCENÍ OD ZALOŽENÍ P. A.
J&T Money CZK	1,413	-0,2%	0,0%	3,4%
J&T High Yield MM CZ	1,641	-0,2%	1,1%	4,1%
J&T FLEXIBILNÍ	1,446	-0,9%	-5,0%	2,3%
J&T Bond CZK	1,439	-2,4%	-7,4%	3,4%
J&T Opportunity CZK	3,665	-8,8%	-10,1%	5,9%
J&T KOMODITNÍ	0,620	-7,4%	14,1%	-4,0%
J&T RENTIER Fund A1 – CZK	1,158	-4,9%	-3,2%	4,2%
J&T DIVIDEND Fund A1 – CZK	1,269	-7,9%	-9,0%	6,9%
J&T Life 2025	1,161	-2,7%	-8,5%	1,8%
J&T Life 2030	1,195	-5,5%	-11,7%	2,2%
J&T Life 2035	1,199	-6,9%	-13,0%	2,2%

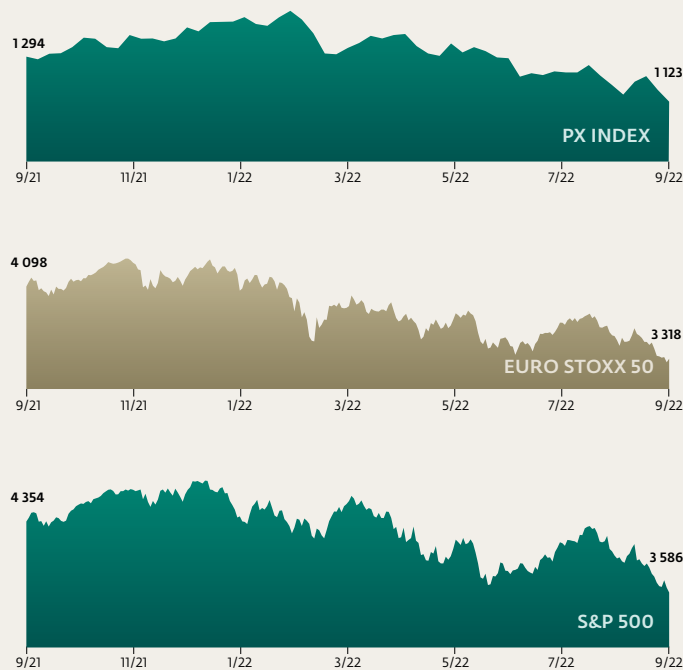
J&T ARCH INVESTMENTS

	CENA PL	ZHODNOCENÍ ZA KVARTÁL	ZHODNOCENÍ ZA ROK	ZHODNOCENÍ OD ZALOŽENÍ P. A.
J&T Arch Investments – CZK	1,206	1,19%	20,6%	9,8%

STÁTNÍ DLUHOPISY

		1 MĚSÍC	12 MĚSÍCŮ	5 LET
ČR – 10Y	5,40	65 bp	331 bp	406 bp
Německo – 10Y	2,11	60 bp	231 bp	164 bp
USA – 10Y	3,83	73 bp	234 bp	150 bp

AKCIOVÉ INDEXY

SMĚNNÉ KURZY

		1 MĚSÍC	12 MĚSÍCŮ	5 LET
USD/EUR	0,98	2,6%	18,1%	-3,6%
CZK/EUR	24,6	-0,3%	3,1%	-1,1%
CZK/USD	25,1	-2,8%	-12,8%	2,6%

KOMODITY

		1 MĚSÍC	12 MĚSÍCŮ	5 LET
Ropa (Brent) – USD/bbl	88	-11,8%	8,4%	48,0%
Zlato – USD/oz	1 661	-2,9%	-5,5%	29,8%
Měď – USD/t	7 560	-3,1%	-15,4%	16,6%

Bitva o inflaci je prohraná. Jde však vyhrát celou válku

V září dosáhla inflace v Česku hodnoty 18 procent. Co za ní stojí a měl by stát pomáhat s dopady vysokých cen energií? I nad tím se zamýšlí Petr Sklenář, hlavní ekonom J&T Banky.

Aktuální ekonomická situace ve světě je novodobou krizí. Co k ní vedlo a vidíme už světlo na konci tunelu?

Pro správné pochopení situace je potřeba nejprve rozlišit širší globální trendy a následně specifický problém drahého plynu a elektřiny, který trápí jen část Evropy. Globálně extrémním vývojem procházejí dluhopisy. Ve Spojených státech dluhopisové trhy procházejí nehlubšími propady za posledních padesát let, co se vedou dluhopisové indexy. Centrální banky po pandemii covidu-19 dlouho pokračovaly v extrémně uvolněné měnové politice, a to i přes zrychlující inflaci. Když letos začala inflace trhat jeden rekord za druhým, přinutilo to centrální bankéře o to razantněji reagovat prudkým trhnutím kormidla směrem k vyšším úrokovým sazbám. Relativní změna úrokových sazeb je tak během krátké doby velká, protože startovaly z nuly. Následně vyšší úrokové sazby tlačí rychle dolů ceny dluhopisů. Tento vývoj pak drtí další riziková aktiva, jako jsou korporátní dluhopisy a akcie. Pokračující prudký růst úrokových sazeb navíc zvyšuje obavy, že přísná měnová politika dotlačí ekonomiku do recese. Případná recese pak může být další ranou pro akcie a rizikové korporátní dluhopisy.

Pomyslným světlem na konci tunelu je, že sice řada centrálních bank ještě bude dál razantně zvyšovat sazby, ale někde se již pomalu přibližuje

je tzv. vrchol zvyšování sazeb. Dokonce v některých případech již pravděpodobně nastal. Zatím se zvyšování sazeb zastavilo v regionu, kde před rokem a půl začalo, tedy u nás ve střední Evropě. Domácí Česká národní banka od letošního června drží sazby beze změny na sedmi procentech, na podzim podobný postoj zaujaly centrální banky v Maďarsku a Polsku. Když se stabilizuje vývoj státních dluhopisů, je to první krok k tomu, aby se stabilizoval vývoj i u dalších cen aktiv.

Míra inflace dosáhla v září hodnoty 18 procent, což je nejvyšší od roku 1993. Jak predikujete vývoj inflace nejen v Česku, ale také ve světě?

Na začátku 90. let minulého století se oficiální míra inflace dostala i nad 20 procent, ale tehdy šlo spíše o technickou záležitost kvůli transformaci a zavádění DPH. Statisticky současná míra inflace, tedy zmiňovaných 18 procent v září, je nejvyšší od prosince 1993, ale fakticky jde o nejvyšší inflaci v našich novodobých dějinách.

Ovšem i na tomto negativním vývoji jde vidět zmíněné záblesky světla na konci tunelu. Již se začíná pomalu projevovat předchozí zvýšení sazeb ČNB a inflace se dostává na vrchol. Poslední čtyři měsíce inflace už trendově nezrychluje, i když je stále velmi vysoká. Pravděpodobně rychle neodezní, ale půjde o dlouhodobý a pozvolný proces. Tedy graf inflace nebude ostrý kopec, ale poma-

Petr Sklenář

Vystudoval Ekonomicko-správní fakultu Masarykovy univerzity v Brně a v letech 2002–2004 navštěvoval Centrum pro ekonomický výzkum a doktorské studium (CERGE-EI). V J&T Bance pracuje od roku 2011, kam přešel po akvizici společnosti ATLANTIK finanční trhy, kde působil od roku 2004. Na pozici hlavního ekonoma se věnuje analýze makroekonomických dat, hodnocení vývoje a prognózám na finančních trzích a analýzám komoditních trhů.

Elektřina a plyn jsou nezbytné pro výrobní průmysl a další odvětví, která ne všechna mohou náklady promítnout do koncových cen zákazníkům. Jaký můžeme očekávat dopad na českou, potažmo světovou ekonomiku?

Růst cen plynu a elektřiny je tak prudký, že nejen vytváří rekordy u inflace, ale začíná ohrožovat fungování stále větší míry firem. Už nejde jen o energeticky náročné firmy, jako jsou výrobci hnojiv či sklářské pece, ale ohrožuje plošně firmy v oblasti průmyslu i služeb. Velká část firem má stále zajištěny nižší ceny z minula, ale tento štít se pomalu rozpouští, a pokud se situace brzy nestabilizuje, tak výsledkem nebude normální recese, ale opravdu hluboká ekonomická krize v Evropě a s ní spojený i prudký nárůst nezaměstnanosti. Bohužel nejistota je velká, nikdo nyní nedokáže rozumně predikovat cenu energií v Evropě v příštím roce, a tak není jisté, zda se nám podaří tomuto černému scénáři vyhnout.

Jaká by měla být pomoc státu jak lidem, tak firmám? Je plošná pomoc správná?

Minimálně v Evropě dochází či došlo ke zlomu v energetice. Nízké ceny elektřiny a plynu, které tu byly předchozí půlku dekády, se již nevrátí. Blízká budoucnost z mnoha důvodů bude spíše ve znamení násobně vyšších cen energií. A tomuto vývoji by měla odpovídat i případná pomoc státu.

Aktuální inflace je daná a už nejde porazit. Tedy tato bitva je již víceméně prohraná, ale to nic nemění na tom, že jde vyhrát celou válku a tou je zhodnocení investic v horizontu tří až pěti let.

Plošně stropovat cenu elektřiny jsou jen vyhozené peníze oknem, které fakticky pouze zvýší budoucí inflaci. Smysl dává případnou pomoc státu zaměřit na to, že jde o pomoc k transformaci. Tedy u domácností pomoc omezit rozsahem, aby šlo jen o nástroj sociální politiky pro nejpotřebnější. U firem vyžadovat návratnost této pomoci, a pokud ji firma čerpá, tak musí omezit jakékoliv platby vlastníkům. Celkově smyslem má být, aby všichni začali co nejdříve plavat ve studené vodě sami. Jiná alternativa není. Obzvláště u pomoci firem je nutné neplýtvat pomocí na ty, co plavat nechtějí nebo vzhledem k povaze své výroby ani nedokážou.

Jak řeší situaci ve světě?

Primárně se jedná o evropský problém, protože ceny energií sice vrostly i jinde ve světě, ale ceny plynu a elektřiny stouply na násobky jen tady v Evropě. Následně k tomu přistupují vlády různě. Některé země řeší pomoc domácnostem jako

zacílenou pomoc potřebným, někde plánují vše zasypat plošnou pomocí. Někde se vlády snaží fixovat ceny na nízkých úrovních a následně dotovat výrobce elektřiny. Úplně jednotný postup tedy neexistuje. Navíc je zde snaha provést záchranné plány na národní úrovni i prosadit nějakou pomoc na úrovni Evropské unie. Ale jde o velmi složitý krok, protože i na kontinentu existují velké rozdíly mezi zeměmi.

Jak ochránit portfolio před tak vysokou inflací?

Panika je občas horší varianta než problém ignorovat. Racionální reakce byla důležitá před dvěma roky u pandemie covidu-19, úplně stejně adekvátní reakce je potřebná i u inflace. Aktuální inflace je daná a už nejde porazit, kromě varianty, že jsem si před rokem koupil protiinflační dluhopisy. Tedy tato bitva je již víceméně prohraná, ale to nic nemění na tom, že jde vyhrát celou válku a tou je zhodnocení investic v horizontu tří až pěti let.

Kvůli velké nejistotě vypadají v současné době lákavě termínované vklady, ale to může být někdy i krátkozraká úvaha, kdy se zaměřuji víc na současný stav než na ten budoucí. Slovy nejslavnějšího hokejisty Wayne Gretzkyho, bruslím tam, kde puk bude, ne tam, kde je teď. V řadě zemí jsou výnosy dluhopisů na dlouhodobých maximech, někde se pomalu blíží vrchol inflace a také i zvy-

lé pozvolné klesání, třeba jako se Českomoravská vrchovina svažuje do Čech. Polovinu příštího roku inflace asi zůstane stále nad deseti procenty a na konci příštího roku může být pět šest procent.

Jisté náznaky stabilizace inflace jsou třeba už vidět v USA, ale v řadě zemí Evropy inflace stále dramaticky zrychluje. Inflace v eurozóně láme letité rekordy, například v Německu se po sedmdesáti letech dostala nad deset procent a zatím to nevypadá, že tento trend je na vrcholu. V Maďarsku inflace ještě na jaře byla osm až devět procent, ale v září už se dostala nad 20 procent. Inflační vývoj se začíná stále více diferencovat a ukazuje se, že domácí měnové podmínky hrají zásadní roli, i když v Evropě čelíme podobným nákladovým šokům u energií.

Je postup centrálních bank, které šlapou na výši úroků, dle vašeho názoru správný?

Dokonce bych řekl jediný správný. Napsalo se plno učebnic hospodářských politik a další odborné literatury, které jasné říkají, že přísná měnová politika je sice bolestivá, ale také jediný fungující lék na vysokou inflaci.

Co vlastně k nárůstu inflace nejvíce přispívá? Jsou to stále ceny energií, tedy elektřiny a plynu?

Jako ekonom musím uvést, že zdražování není inflace, ale naopak inflace je zdražování. Inflace je vážná makroekonomická porucha, kdy roste celá cenová hladina v ekonomice, tedy zjednodušeně všechny ceny. Různé šoky pak jen určí ty sektory, kde se inflace projeví nejvýrazněji. Zvýšenou inflaci jsme u nás měli již vloni v létě, tedy ještě před dramatickým nárůstem cen energií a samozřejmě dávno před válkou na Ukrajině. Pokud analyticky rozebereme strukturu nárůstu cen ve spotřebním koši, tak zářijovou inflaci 18 procent z poloviny tvoří potraviny a energie. Tyto nákladové vlivy jsou velmi výrazné, ale vedle toho zde stále zůstává velmi vysoký růst cen i u dalších položek. Cenová hladina se zvedá jako celek, jen u některých cen je změna výraznější.

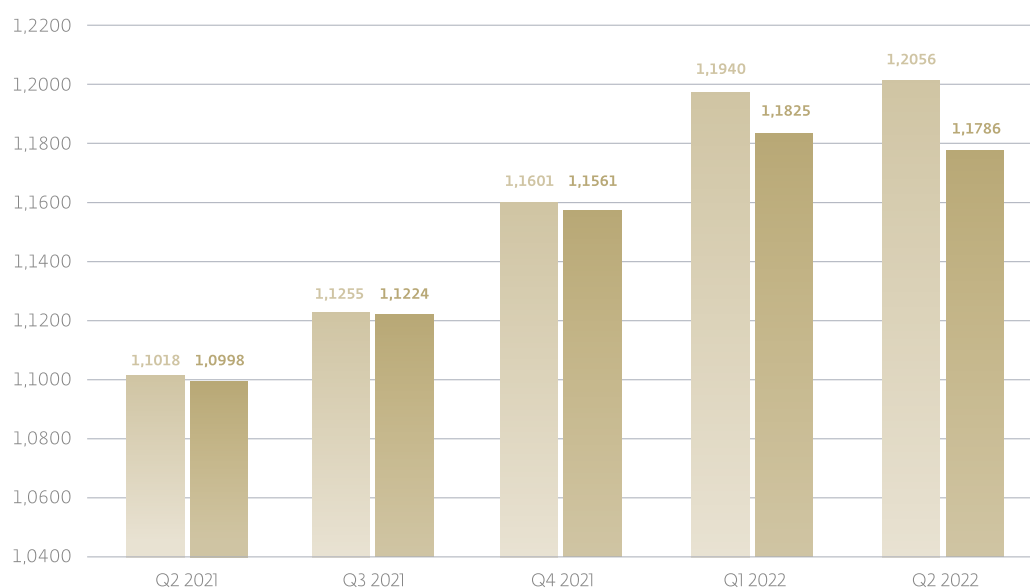
šování sazeb, pokud už k němu nedošlo. Následně, i když nás příští roky čeká období relativně zvýšené inflace, již některé dluhopisové investice ji mohou začít porážet. Pro následující tři roky u nás očekávám průměrnou inflaci přes čtyři procenta. To není málo. Ovšem třeba dluhopisy ve fondu J&T Bond jsou zacíleny s výnosem do splatnosti 7,8 procent. Tedy je šance, že takové portfolio může budoucí inflaci porážet.

Kde je puk teď, není pro další vývoj klíčové. Zásadní je, abych jako útočník jel tam, kde ten puk teprve bude. ■

Objem aktiv fondu J&T ARCH INVESTMENTS přesáhl miliardu eur

Psychologickou hranici jedné miliardy eur fond překonal ke konci druhého čtvrtletí. Za posledních dvanáct měsíců dosáhlo zhodnocení investičních akcií 9,4 % v případě korunové třídy, resp. 7,2 % v případě třídy eurové. Do kvartální výkonnosti se však poprvé výrazněji promítly důsledky vysokých cen a nejistoty panující na trhu s energiemi.

VÝVOJ CEN INVESTIČNÍCH AKCIÍ VYHLAŠOVANÝCH ČTVRTLETNĚ INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTÍ ZA POSLEDNÍ ROK

Výnosy jsou uváděny v hrubých hodnotách. Výnos pro investora v cizí měně se může zvýšit nebo snížit v důsledku kolísání měnových kurzů. Informace o výkonnosti v minulosti není spolehlivým ukazatelem budoucích výsledků.

■ CZK ■ EUR

Zmíněné skutečnosti se, bohužel, negativně promítly v kvartální výkonnosti celého fondu. Korunová třída investičních akcií se za druhé čtvrtletí roku 2022 zhodnotila o 0,97 % na 1,2056 Kč za jednu investiční akcii, eurová třída pak poprvé dosáhla negativního zhodnocení -0,33 % a uzavřela čtvrtletí na hodnotě 1,1786 eur za jednu investiční akcii.

Objem aktiv fondu k 30. červnu 2022 dosáhl 25,26 miliardy Kč (zhruba 1,02 miliardy eur). „Přestože aktuálně dosažené výnosy jsou za našimi dlouhodobými očekáváními, je třeba je posuzovat v širším kontextu. Akciové indexy i akciové fondy jsou od začátku roku ve výrazném, mnohdy dvojciferném minusu. V tomto srovnání vynívá výkonnost našeho fondu stále poměrně příznivě,“ říká

Adam Tomis, člen investičního výboru J&T ARCH INVESTMENTS.

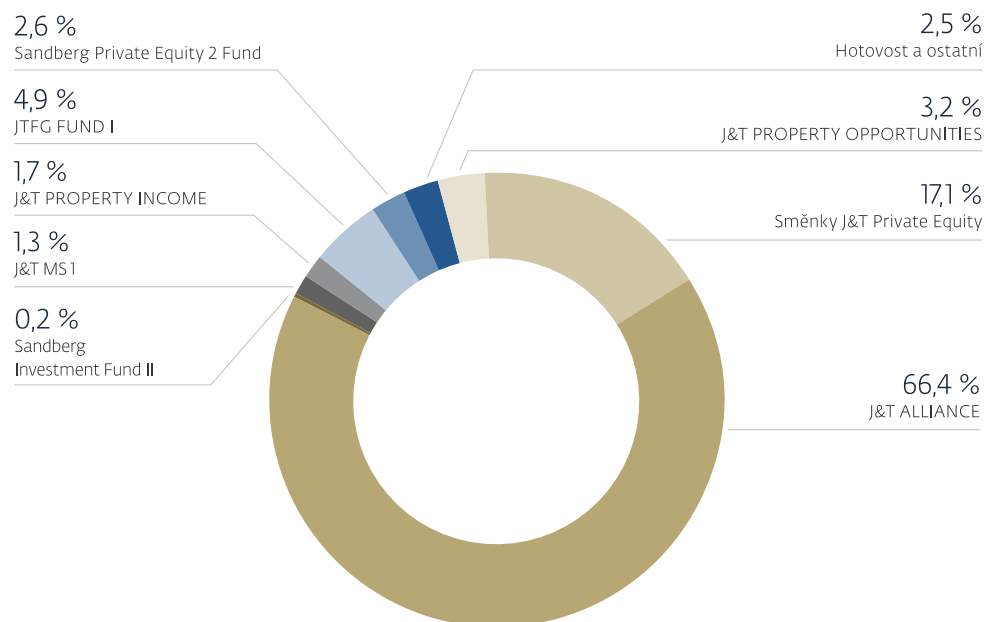
NEGATIVNÍ PŘECENĚNÍ PODÍLU VE FONDU SANDBERG PRIVATE EQUITY 2 FUND

Podobně jako celá řada dalších podniků je i TERNO real estate (dále jen „Terno“) nuceno nakupovat elektřinu

na spotovém trhu za ceny násobně vyšší než v předchozích letech. V reakci na růst provozních nákladů management přistoupil k celé řadě úsporných opatření.

„Navzdory těmto opatřením a skutečnosti, že se veškeré vedením Terna ovlivnitelné provozní metriky kontinuálně zlepšují, jsme bohužel po diskusi s managementem a zástupci

SLOŽENÍ PORTFOLIA FONDU K 30. 6. 2022 DLE PROTISTRAN

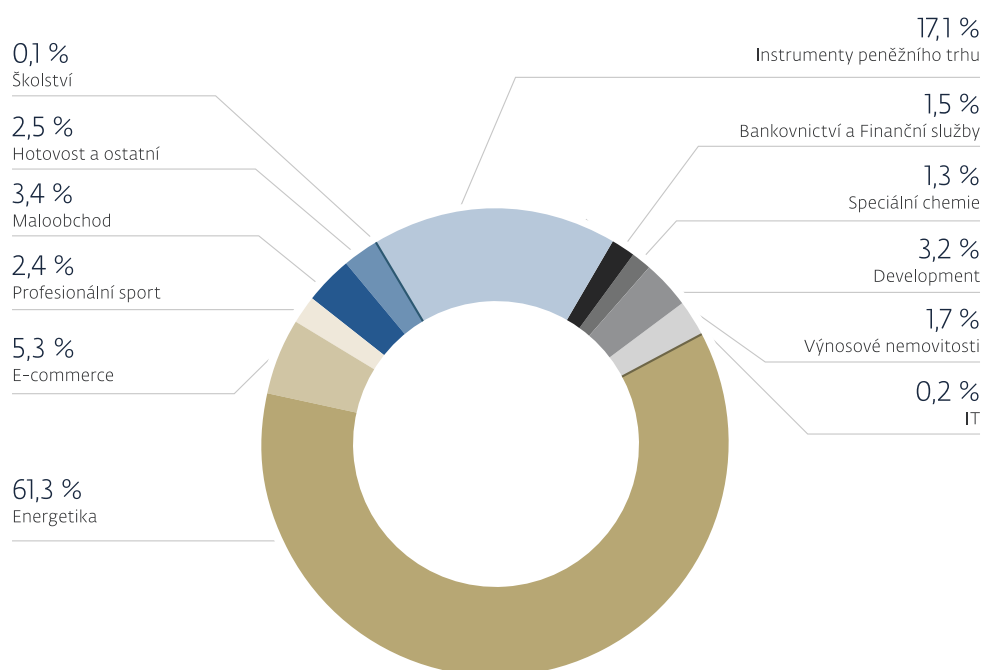

investiční společnosti Sandberg Capital situaci vyhodnotili tak, že negativní dopad plynoucí z vysoké ceny elektřiny všechny tyto pozitivní efekty převáží. Z tohoto důvodu jsme poměrně výrazně upravili zejména nákladovou část našeho oceňovacího modelu. Navíc jsme na konci srpna, s cílem v této obtížné situaci kapitálově podpořit Terno, investovali téměř 4,8 milionů eur do fondu Sandberg Private Equity 2 Fund,“ popisuje Adam Tomis.

Kombinace výše uvedeného přinesla ocenění, které je mezikvartálně o 39,8 % nižší. Vedení fondu však věří, že by se alespoň část tohoto negativního přecenění mohla vrátit zpět, a to díky zastropování ceny elektrické energie, ať už na evropské, nebo národní úrovni.

„Ve střednědobém horizontu by pak profitabilitu, a tedy i ocenění, Terna mohlo zlepšit přenesení části zvýšených provozních nákladů do prodejních cen. Velikost tohoto efektu, jeho načasování, ale i další faktory ovlivňující tržby je v tuto chvíli obtížné predikovat, a proto s ním v modelu momentálně nepočítáme,“ dodává Tomis.

SLOŽENÍ PORTFOLIA FONDU K 30. 6. 2022 DLE SEKTORŮ

ÚČAST V DALŠÍM INVESTIČNÍM KOLE SPOLEČNOSTI ROHLÍK GROUP

Fond se účastnil investičního kola D ve skupině Rohlík Group, a to prostřednictvím fondu JTFG Fund I, který drží 4,17% podíl v Rohlík Group. Investiční kolo ocenilo Rohlík Group na vyšší hodnotu, než byla valuace předcházejícího kola, a do zhodnocení fondu tak přispěla nižším dvojciferným zhodnocením.

Celkově se investice do fondu JTFG Fund I zhodnotila o zhruba 11,1 % a kromě výše uvedené investice a přecenění podílu v Rohlík Group byla ve druhém čtvrtletí pozitivně ovlivněna také zhodnocením 860 000 kusů akcií společnosti ČEZ, které fond nakoupil v dubnu.

NAVÝŠENÍ INVESTICE V J&T CAPITAL PARTNERS A VÝHLED PRO EPH

Stávající investice do J&T ALLIANCE, respektive jeho jediné investice, kterou je podíl ve společnosti J&T CAPITAL PARTNERS, dosáhla svého maximálního možného zhodno-

cení ve výši 2,5 % za čtvrtletí. Část prostředků získaných z primární emise investičních akcií ve výši 176 milionů eur tak byla investována prostřednictvím investorské třídy investičních akcií do jejího navýšení, aby investice v J&T ALLIANCE zůstala na dlouhodobě deklarované úrovni okolo 65 % portfolia.

Klíčovou investicí ovlivňující výkonnost investice do fondu J&T ALLIANCE je Energetický a průmyslový holding (EPH), proto je na místě podívat se, jak se situace na energetickém trhu může promítnout do ocenění.

Jakkoli v lokálních médiích nejvíce rezonuje zejména situace v České republice, z pohledu není EPH klíčová. „EPH sice má v České republice část svých výrobních zdrojů, ale zásadní hodnota celého holdingu se primárně generuje na jiných trzích. Z tohoto důvodu je mnohem podstatnější sledovat návrhy řešení diskutované na celoevropské úrovni, případně individuální národní řešení ve vybraných evropských státech, jako jsou Německo, Velká Británie, Francie, Itálie a Slovensko,“ vysvětluje Adam Tomis.

V současnosti nejčastěji diskutovaná podoba celoevropského řešení by měla být postavena na de facto 100 % zdanění výnosů producentů elektřiny nad určitou hranicí. Nejčastěji se v této souvislosti hovoří o 180 EUR/MWh a opatření by se mělo týkat elektřiny produkované z tzv. infamarginálních zdrojů. K těm patří zejména jádro, hnědé uhlí, většina hydroelektráren a obnovitelných zdrojů energie, odpad a ropa. Toto řešení by dále mělo být doplněno o tzv. windfall tax (daň z neočekávaných zisků), která by ale již neměla cílit na výrobce elektrické energie, podléhající zdanění výnosů nad výše uvedenou regulační hranicí.

„Pokud by finální podoba respektovala výše uvedené kontury, odhadujeme, že na naše současné ocenění EPH by neměla mít negativní dopad. Náš valuační model výrobních aktiv EPH totiž konzervativně pracuje s průměrnými cenami elektřiny, které jsou v drtivé většině případů pod hranicí 180 eur za megawatt hodinu. Na druhou stranu, i pokud se členské státy shodnou na celoevropském řešení, regulační rámec by měl dát národním vládám možnost k jeho lokálnímu zpřísnění. Na definitivní

S ohledem na nedávno realizované transakce několika veřejně obchodovaných titulů, které jsme v souladu s regulací nuceni oceňovat jejich aktuální tržní hodnotou, je velmi pravděpodobné, že naše budoucí výnosy budou o něco volatilnější, než tomu bylo doposud. Bez ohledu na možný krátkodobý vývoj věříme, že v dlouhodobém horizontu, se kterým v našem fondu pracujeme, nám všechny tyto investice přinesou zajímavé zhodnocení.“

vyčíslení případného dopadu tedy ještě musíme počkat. Jediný trh mimo EU, na kterém skupina EPH významněji působí, je Velká Británie. Tam zatím diskuse o zastropování cen podle všeho neprobíhá a nově jmenovaná premiérka se nechala slyšet, že nechce zavádět žádné nové daně,“ uvádí Tomis.

Slovenským tranzitním plynovodem, který vlastní společnost Eustream, plyn na Slovensko a dále do Evropy zatím naštestí proudí, byť v nižších objemech. Predikce ohledně budoucího vývoje ale samozřejmě zůstává stále velmi nejistá.

V květnu pak proběhla investice do logistické společnosti DoDo, která se specializuje na logistiku takzvané poslední míle, tj. doručení koncovému zákazníkovi. Uzavřená dokumentace předpokládá v závislosti na postupně dosahovaných milnících investici až 1,5 miliardy Kč (zhruba 61 milionů eur) a cílový podíl až 50 %.

OSTATNÍ PORTFOLIOVÉ INVESTICE

Z dalších portfoliových investic zmíníme, že na konci května se uskutečnila prostřednictvím specializovaného fondu J&T MS 1 investice do minoritního podílu ve společnosti Venator Materials (dále jen „Venator“). Venator patří mezi pět největších světových výrobců titanové běloby, mezi její další produkty pak spadají speciální chemická aditiva. Vzhledem k tomu, že na konci druhého čtvrtletí ještě probíhalo

ve fondu J&T MS 1 takzvané upisovací období, není v ocenění našeho portfolia zohledněno tržní přecenění akcie, které se poprvé plně promítne až v následujícím kvartálu.

Zbytek portfolia fondu se vyvíjel v souladu s dlouhodobými očekáváními. Fond J&T PROPERTY OPPORTUNITY za druhé čtvrtletí zhodnotil o 2,79 %, druhý nemovitostní fond J&T PROPERTY INCOME, který vlastní dvě logistické haly na Pardubicku a regionální obchodní centrum v Trnavě, přispěl zhodnocením 2,02 %.

Fond Sandberg Investment Fund II SCSp se za druhé čtvrtletí znehodnotil o -4,85 %, neboť v tomto kvartálu nepřecenil své investice a do jeho ocenění se tak promítly pouze průběžně nabíhající náklady.

DO PORTFOLIA PŘIBYL PODÍL V MONETĚ

„Na začátku července jsme do portfolia fondu koupili 9,29 % podíl v Moneta Money Bank, který jsme získali kombinací nákupů z trhu a přímého obchodu s fondem Petrus Advisers. Jak jsme již veřejně deklarovali, usilujeme o získání souhlasu k nabytí kvalifikované účasti ze strany České národní banky, po kterém bychom náš podíl, v závislosti na tržních podmínkách, rádi dále navyšovali,“ prozrazuje Adam Tomis a dodává: „Akciové vlastnictví přes stoprocentní dceřinou společnost MYTHESA HOLDINGS LIMITED a jejich nákup jsme financovali kombinací vlastních zdrojů a bankovního úvěru v poměru zhruba 45 ku 55.“ ■

9,4 %

Za posledních dvanáct měsíců dosáhlo zhodnocení investičních akcií 9,4 % v případě korunové třídy, resp. 7,2 % v případě třídy eurové.

Konec září, těžká doba pro investory

Jestliže jsem na konci června letošního roku psal o těžké době pro investory, dost dobře jsem netušil, co nás ještě čeká v dalších měsících. Situace se vyhrotila téměř na všech frontách, a to doslova.

Inflační tlaky přetrvávají a centrální banky na ně reagují ostřeji, než jsme (alespoň větší část z nás) čekali, ostrý růst sazeb přichází nejen od Fedu, ale signalizuje ho i ECB. Posouváme se k úrovním sazeb, po dlouhé roky nevidané, nejsme na to zvyklí a investoři na to reagují.

Prudce rostou výnosy dluhopisů, americké státní 10leté dluhopisy nesou přes 4 %, více než 10 let věc nevidaná. Těžko v té době mohou akcie reagovat jinak než negativně. K tomu nám velmi posiluje americký dolar, opět spojitá nádoba. No, a abychom se nenudili, Rusko hrotí situaci na Ukrajině mobilizací, referendem o připojení separatistických oblastí k Rusku a veřejně prohlašuje, že se nebojí užití jaderných zbraní. Nejnověji tu máme výbuchy v potrubí Nordstreamu, jen pár kilometrů od výsostných vod Dánska. Vítejte ve světě, kdy nikdo neví, co bude zítra. Je tu podzim roku 2022 a nervozita by se dala krájet. Cash is king....

ROZVAHA JE NA MÍSTĚ

Ještě jednou bych zdůraznil, že se pohybujeme ve velmi nejisté době, kdy člověk opravdu netuší, co se stane za rok, půl roku, za měsíc a někdy ani zítra. Proto je rozvaha na místě a není dobré dělat unáhlené kroky vedoucí k radikálním změnám portfolia. Pokud se na to podíváme z pohledu lidí, a částečně můžeme říci i konzervativních investorů, není to zase tak úplně tragické. Můžeme peníze uložit na termínované roční vklady, kde dostaneme něco mezi 5 a 6 % p. a., posouváme se nahoru i v dolarovém vyjádření. Americký FED zvedá sazby na každém zasedání, a tak si můžeme koupit americké státní dluhopisy a získat na nich výnos cca okolo 4 % p. a – ano, v dolarech. Nebudeme se raději koukat, co dělají v krátkém období, takže nepřeceňujeme a čekáme. Buď do splatnosti, což je sakra dlouho, nebo až se na trhu situace uklidní – rok, dva, možná déle – a pak prodáme za lepší cenu a někdo od nás koupí s nižším výnosem. Můžeme si koupit i domácí státní dluhopisy

v CZK (10y cca výnos 5 % p. a.), kde zřejmě již máme nejprudší růst sazeb za sebou, a tak bychom se měli pohybovat poblíž maximálních výnosů. Ale zde bude volatilita vyšší díky účasti zahraničních hráčů na aukcích domácích dluhopisů. Obavy mi dělá i schodek našeho státního rozpočtu, když vidím návrhy pravicové vlády na příští roky. Ale kdyby se válka na Ukrajině dále vyhrotila, investoři se z našeho regionu budou stahovat, to bude tlačit výnosy dál nahoru a oslabovat CZK, a to nemusí již ČNB ustát a bude ji muset pustit k oslabení. Pak bude muset měnu bránit i vyššími sazbami. Ale to jen spekuluju a maluji ten horší scénář na zeď, ovšem po letošku musíme být připraveni na vše. OK, pojďme dále, k rizikovým aktivům s názvem akcie.

Jít do akcií v této situaci je riskantní, přesto tu zajímavé možnosti existují. Jen je třeba respektovat investiční časový horizont a dodržet pravidlo nevsadit vše na jednoho koně a hned celé najednou.

DNA U AKCIÍ JSME JEŠTĚ NEDOSÁHLI

Letošek přinesl pokles akciových indexů o více než –20 %, některé indexy jsou i více než –30 % (Nasdaq), přesto nelze s jistotou říci, jestli jsme poblíž dna. Situace se více zkomplikovala než třeba před dvěma třemi měsíci. Opět jsou to ty samé důvody – růst úrokových sazeb již po celém světě a více, než jsme čekali, v Evropě energetická kri-

ze ještě více eskalující (ano, i přes evropskou regulační snahu), konflikt Rusko versus Ukrajina vyhraněnější, než jsme si dokázali, nebo aspoň já dokázal, představit. Naděje na blízký mír minimální. V této situaci jít do akcií je samozřejmě riskantní, přesto tu zajímavé možnosti existují, a to jak na domácím, tak na zahraničních trzích. Jen respektujeme investiční časový horizont a dodržujeme to, že nevsadíme vše na jednoho koně hned celé najednou.

Ministerstvo financí vyhrožuje válečnou daní, ale tři měsíce zřejmě ladilo finální variantu, a to je prostě moc dlouho, mezitím to na pražské burze umírá zaživa. Když už konečně první říjnový týden ministerstvo financí návrh windfall daně představí, nesedí výpočet na zmíněné částky, co daň vynese. Zmatek nad zmatek „Made in ministerstvo financí.“ Dle zveřejněného návrhu by mimořádná daň měla mírněji, než jsem čekal, zasáhnout banky, zato ČEZ to může vyždímat velmi výrazně. Pro rok 2023 může ČEZ zaplatit až

70 % na dani ze svého zisku (kombinace standardní daně z příjmu navýšeného o 60% přírůžku na „ministrem zveřejněný windfall“ zisk).

Mezitím naskakuje podpora ve formě příspěvku na elektřinu na každé odběrné místo. Peníze státu, a tedy naše, tečou proudem do kanálu a já jsem z toho velmi zklamaný.

Je třeba se zaměřit na skutečné reformy, vrátit superhrubou mzdu, resp. odpovídající daňovou sazbu, přidat daňové sazby všem právnickým osobám 2 až 4 %, zjednodušit DPH a do nízké sazby dát jen základní potraviny... A taky trochu ponížít výdaje – prostě se na nějakou dobu musíme uskromnit, nemusíme valorizovat mzdy všem, počet zaměstnanců státu také může klesnout, i důchody se na určité období dají zmrazit a finanční dávky zaměřit cíleně. Můžeme mít radost z příspěvku na energie od vlády, ale ty peníze se někde vezmou – buď někomu seberou, nebo se vytvoří dluh a ten nám to v budoucnu spočítá. Nám a našim dětem.

POHLED NA PRAŽSKOU BURZU

Banky jsou vyklesané obavou z mimořádné daně a nejistoty, kolik to bude. Za mě zaceněno z velké části, nedokážu si představit, že třeba Komerční banka stát sebere speciální daní více než 3 mld. Kč, jestli 5, budu skřípat zuby. Pak půjde cena ještě dolů. Jinak to smysl prostě dává, alternativou je Moneta (méně vyklesaná), více volatilní Erste (menší dopad daně v CZ, ale pod tlakem z obavy vývoje ve více státech EU). Banky jsou však pod tlakem i z toho důvodu, že se investoři obávají nástupu recese v Evropě, když náklady na energie pošlou řadu firem do bankrotu nebo jim sežerou velkou část zisku. Také úvěrová aktivita bude nižší, vidíme již u nás třeba na hypotečním trhu, kde dochází logicky při těchto sazbách v ČR k prudkému ochlazení poptávky. Přesto si myslím, že na období 3 a více let má smysl si nějakou bankovní akcii koupit – v pořadí KB, Erste, Moneta. Dá se to aplikovat i na eurozónu, kde se začínají zvedat sazby a banky se dostanou do období kladných úroko-

vých sazeb – to jim bude navyšovat ziskovost. My sázíme na Société Générale a Allianz.

Dalším a hlavním tématem je samozřejmě ČEZ. ČEZ prodává za ceny dlouhé roky nevídané, dostaneme se někde nad 100 EUR za MWh příští rok, ale žádné ustřelené ceny 500–1000 EUR, jak je někdy servírované veřejnosti, to nejsou. V současné situaci souhlasíme i se zastropováním cen, jak bylo představeno EU, trh prostě kvůli válce a souběhu událostí selhal. To je prostě realita a čas regulace je na místě. Avšak windfall tax, jak je prezentovaná ministerstvem financí, destruuje hodnotu společnosti ČEZ a má negativní vliv na tržní cenu, o tom není pochyb.

EVROPSKÉ AKCIE POD TLAKEM

Evropské akcie jsou pod obrovským tlakem, inflace, vysoké ceny energií tlačící náklady firem zde vyrábějících a podnikajících vzhůru, konflikt s Ruskem, útoky shortařů především od ameri-

kých investorů. Ale šance tu je. Pokud se konflikt nerozroste, může pomoci i slabší euro, pak firmy s vyšší přidanou hodnotou mají šanci fungovat se ziskem i nadále – sázíme na Airbus, Volkswagen.

Nově se začala obchodovat na burze automobilka Porsche, pod zkratkou P911, vydáno bylo 911 mil. akcií, obchodováno bude jen 12,5 %. Volkswagen je upsal na horní hranici pásma, dalších 12,5 % + 1 akcii navíc (25 % kmenových akcií) upíše holding Porsche SE za cenu IPO + 7,5 %. To valuuje Porsche AG téměř na úroveň zbytku celého koncernu, což mě nedává logiku, a proto jsem čekal růst akcií Volkswagen. To se zatím vůbec neprojevovalo, spíše naopak, přestože IPO bylo upsané na horní hranici pásma. Logiku mi to nedává, ale zřejmě se investoři domnívají, že v Evropě se nebude dát vyrábět auta se ziskem nebo sází na horší věci (válka s Ruskem). Já zůstávám long a nacenění VW je prostě špatně trhem a věřím, že se to v rozumné době projeví. Cena Porsche jde na trh nadále s velkým diskontem proti Ferrari (RACE), takže prostor pro zlepšování Porsche AG zde je, navíc by měla růst EBITDA marže ze 17 % na úrovně 23–25 %, Ferrari má myslím nad 35 % (s novým SUV Purosangue zisk Ferrari poroste).

Vždy, když se zdá vše úplně špatně, přijde většinou ta doba, kdy se to obrací a přichází příležitosti. Neříkám, že to takhle je právě teď, ale nejsme snad od toho daleko – snad v horizontu půl roku.

Airbus je sázka na jednoho ze dvou producentů osobních letadel, když tlak na nízkou spotřebu poroste a poptávka po létání se velmi rychle vrací – to ani krátká recese nezastaví. Obnova flotily prostě bude nutná, viz Easyjet se svým nedávno oznámeným programem obnovy fleetu A320ek. Přes růst nákladů v Evropě nahrává pro změnu slabší euro, navíc Boeing čelí spousta výzvám v obnově své modelové řady (777 verze X, 787 se neprodává tak dobře).

Také finanční sektor jsem již zmínil, tam přichází podpora v růstu úrokových sazeb ECB, optimismus brzdí možný nástup recese v Evropě – teď jde o to, jak bude dlouhá a hluboká, a jestli dorazí. Vše opět propojeno s válkou na Ukrajině proti Rusku a rostoucím cenám energií. Prostě není to jednoduché, vše nese svá rizika.

Nově jsme investovali do německého rezidenčního bydlení, společnosti Vonovia, když se její akcie dostaly letos pod velký tlak – růst nákladů na energie a jejich dopad na nájemce, skandál Adler Group či rostoucí sazby navyšující náklady financování. Při ceně 20 EUR je hodnota majetku Vonovie nad 60 EUR (62,54) – obsahuje např. 550 tisíc bytových jednotek, 170 tisíc garážových

míst, i když diskontujeme dále budoucími negativními vlivy, nad 20 EUR je to za nás levné.

STRAŠÁKEM V USA JE SILNÝ DOLAR

Americké akciové trhy jsou pod tlakem obav z dopadu růstu sazeb především, a z mého pohledu pak silnějšího dolaru. Resp. si myslím, že s takto silným dolarem málokdo počítal a dopad do celkových čísel může být výrazný. Takže v kolonce P/E nám nezlevňuje jenom P, ale může klesnout i E a pak to frčí samozřejmě jiným tempem. Jinak americká ekonomika šlape, je v dobré kondici, což Fedu umožňuje hřívát i nadále, aniž se nemusí bát, že zatím podrazí zaměstnanost a poptávku.

Samozřejmě tak jako loni růst táhly tech stoky, tak ty jsou bity letos o to více. Chce se to zaměřit na kvalitní akcie. Víím, to se mi to říká, ještě je najít. Tak aspoň na ty, co generují zisk stabilně, a zkusit si tam něco koupit – z mého pohledu v tomto sektoru je to pořád Alphabet a Meta, nově jsme přidali producenta paměti WDC. Intel zdrbal poslední kvartál a málem jsem na něm zlomil hůl, ale zuby nehty držím, když věřím, že oni by měli profitovat z další silné poptávky ve světě

ve všech segmentech. Tento letní kvartál bývá nejsilnější, důležitý bude zde právě výhled, jak se vyvíjejí bookované noci na další období a zda nastíní management, že by mohli již letošní rok skončit s čistým ziskem, na roční úrovni, bylo by to o rok dříve, než se čekalo. Pokračujeme v long pozicích ve streamovacích službách, kde jsme zvolili leadery segmentů Netflix a Spotify, recese je podle mého názoru v těchto cenách již dost zobrazena a „zaceněna“.

HORKO NA KOMODITNÍCH TRZÍCH

Na komoditních trzích je také horko, silná volatilita, postupně se tedy stahujeme z ropáků (BP i Shell kompletně pryč, zbývá trochu Totalu, v US držíme ještě akcie EPP). Spálili jsme se na ETFku na pšenici – moje první ETF ve fondu a takto to dopadlo..., když cena u kontraktů pšenice nešla nahoru, jak jsme si představovali. Nadále jsme long v uranových akciích (převáženi v těžaři Cameco) a nově jsme po poklesu do fondu znovu nakoupili akcie Freeportu, těžaře mědi, kde vidíme jednoznačně poptávku v blízké i daleké budoucnosti.

A CO ČÍNSKÉ TRHY?

Čínské akcie prožívají taky pěkné peklo, cca –30 % i více od začátku roku jsou zcela normál, Alibaba je v HK –37 %. My ji držíme dál, k tomu fond od BNP na vybrané akcie z Číny, nevěřím, že bych portfolio vybral lépe než lokální manažeři, a modlím se za sjezd, ať proběhne v nejbližších týdnech rozumným způsobem a přinese na trhy uklidnění. K tomu bych dodal, že jestliže ekonomice některá země dokáže rychle a efektivně pomoci, je to právě direktivní Čína, kde, když se něco rozhodne, hned se to provede. V tom soudruzi fungují lépe než demokratické režimy, myslím teď v účinnosti opatření, jinak samozřejmě preferuji demokracii. Teď je to myšleno sobecky na investice v regionu.

TROCHU OPTIMISMU NAKONEC

Vždy, když se zdá vše úplně špatně, přijde většinou ta doba, kdy se to obrací a přichází příležitosti. Neříkám, že to takhle je právě teď, ale nejsme snad od toho daleko – snad v horizontu půl roku. Pokud máte prostředky na investování, rozdělte je a postupně kupujte, a teď myslím i ten termínák. Není se za co stydět, lepší než peníze prodávat přes noc na nějaké spekulaci. Věřím, že můj další komentář bude optimističtější a že to bude ještě třeba před Vánoci. Držím vám všem palce! ■

Michal Semotan
Portfolio manažer
J&T Investiční společnost

Investování politice navzdory

Těžko se schovat. Americký akciový index S&P 500 letos hlásí ztrátu 25 %, evropský Euro Stoxx 50 potom –22 %. Americké high yield dluhopisy –14 %, tedy stejně jako v Evropě. Zlato –8 %. Státní dluhopisy v zámoří –13 %. Namíchat aktiva pro letošní plusové zhodnocení vypadá jako nadlidský úkol, pro nás nevyjímaje. Přesto se snažíme poklesy mírnit převahou tzv. hodnotových titulů v portfoliu, které si letos stojí relativně lépe.

Český trh by byl za standardních okolností téměř synonymem hodnotového investování s energetikou a bankami. Bohužel není. Jedna ze základních vlastností prosperujícího trhu je předvídatelnost a o tom si můžeme nechat jen zdát. Na českém trhu nyní panuje politické investování. Žijeme ve světě s téměř neomezenou mobilitou kapitálu. A masivním zredukováním zisků hlavních firem udělala vláda Petra Fialy Českou republiku zase o něco méně atraktivnější v mezinárodní soutěži.

Musím však přiznat, že nějaké pozice na českém trhu máme. Do fondu jsme zpět alokovali Komerční banku. Tam vidíme nějaký potenciál situaci mírnit a daňově optimalizovat. U ČEZu již méně. Optikou investora: nelze říci, že je český trh neakceptovatelný. Pouze naše vláda dala dů-

vod investorům (ať už finančním, nebo v případě přímých zahraničních investic) požadovat diskont za „politickou nestabilitu“. Ne nutně, že bychom tady měli politické převraty, máme zde pouze časté převraty ve zdanění, které dělají jakékoliv počty nemožnými.

Pokud to tedy jen trochu jde, díváme se do zahraničí. Vysoké sazby s některými tituly velice zamávaly, konkrétně s akciemi rezidenčních realit v Německu. To je doplněno tamním negativním sentimentem způsobeným problémy firmy Adler.

My jsme vybrali společnost Vonovia. Titul bude v krátkém horizontu zranitelný ze strany úrovně tržních sazeb německých státních dluhopisů – vztah cen nemovitostí (či akcií) se sazbami zde

funguje letos dokonale. Na druhou stranu lze očekávat ohlášený prodej některých nejadrových aktiv, která firmě zbyla po nedávné akvizici. Taková reálná transakce by mohla potvrdit současné valuace německých rezidenčních nemovitostí a v tuto chvíli věřím, že je situace výrazně lepší, než indikuje pokles akcie o 60 % za rok, s diskontem vůči čisté hodnotě aktiv 70 %. S hrubým dividendovým výnosem přes 8 %, který je firma schopna pokrýt z provozního hotovostního toku, nám Vonovia stála za zařazením do portfolia. ■

Marek Ševčík
Portfolio manažer
J&T Investiční společnost

J&T Money úspěšně investuje už 10 let

Fond J&T Money v září oslavil své desáté narozeniny. V polovině srpna se přitom dostal na absolutní historické cenové maximum a i výhled ve střednědobém horizontu je velmi pozitivní. Investoři se tak mohou těšit na výnos vyšší, než na jaký byli dlouhodobě zvyklí. „J&T Money po právu patří ke špičce na tuzemském trhu,“ říká jeho portfolio manažer Martin Kujal.

Jak byste obecně zhodnotil desetileté působení fondu J&T Money?

S ohledem na druh aktiv, která fond obhospodařová, se nám povedlo doručit investorům slušný výnos, a to s poměrně malou kolísavostí. Sofistikovanější investoři, kteří sledují výnos na jednotku rizika, tento výsledek jistě oceňují. Neskromně mohu říci, že v tomto ohledu patří fond J&T Money ke špičce na tuzemském trhu.

“

V tuto chvíli je poměrně obtížné predikovat krátkodobější výkon fondu J&T Money, ale jakmile se potenciál trhu odemkne, vidím střednědobý výnos kolem 8 procent ročně.“

Kde vidíte historické milníky fondu?

Na jaře roku 2020 prošel fond zatěžkávací zkouškou kvůli dopadům koronaviru. Ukázalo se, že nepůjde o krátkodobou epidemii, která se rychle přežene, ale že se s jejími důsledky budeme potýkat dlouhodobě. Hrozilo, že některé firmy to neustojí a zkrachují.

Druhým náročným momentem bylo a stále je období vysoké inflace, jejíž výši si před rokem ještě nikdo nedokázal představit. V reakci na to se zvedly úrokové sazby na bezprecedentní hodnotu uplynulých třiceti let. Navíc tržní indexy z hlediska akcií a dluhopisů nyní zažívají výrazný propad.

Zvláště u dluhopisů takový pokles trhy skoro nepamatují, a to se netýká jenom podnikových dluhopisů, ale i těch státních.

Kdy můžeme očekávat, že se situace změní?

Ještě donedávna všichni predikovali, že během jednoho roku se vývoj zlomí a pak dojde k návratu na původní hodnoty. Nyní už se vnímání mění a je daleko opatrnější, neboť situace je komplikovanější, než se původně zdálo.

Podíváme-li se blíže na inflaci, tak ta má dvě složky. Částečně je způsobena nákladově, to znamená, že zdražily vstupní náklady jako ropa a další suroviny, které byly přechodně či dlouhodobě hůře dostupné. Inflace má však také důvody na straně poptávky. Během období pandemie zjednodušeně řečeno národní banky distribuovaly do oběhu velké množství peněz, protože se státy zadlužily. Toto značné množství peněz v oběhu způsobovalo narůstající poptávku, v jejímž důsledku šly ceny zboží směrem nahoru.

Dá se očekávat, že dříve odezní inflace nabídková, neboť např. chybějící suroviny se dovezou ze zahraničí a společnosti vytěží více kovů. Otázkou však je, jak dlouho bude trvat vyrovnat se s její poptávkovou stranou. Může to trvat dva i tři roky. Po tu dobu už sice nebude inflace dosahovat extrémních 17 procent, ale může se pohybovat klidně mezi pěti až deseti procenty. Cíl České národní banky však je mít inflaci kolem dvou procent. Vyšší hodnoty tedy nemohou bankovní radu uspokojit a bude muset s nimi bojovat.

Jak jste na toto nelehké období zareagovali v rámci fondu J&T Money?

Naše kroky bych rozdělil do tří fází. V té první, když dluhopisy padaly a zvedaly se úrokové sazby, jsme usilovali o to, abychom situaci ustáli a příliš netratili. Zároveň jsme se snažili, abychom se

mohli, až přijdou lepší časy, odrazit z vyšší základny. To se nám, myslím, velmi dobře podařilo. Pokud bychom srovnali Money za posledních deset let s konkurenčními fondy, tak je vidět, že jsme sice často nedokázali růst výrazněji než ostatní, ale ve špatných časech jsme méně ztráceli a rychleji jsme začali z vyšší základny růst.

Ve druhé fázi můžeme po poklesech cen začít budovat silnější pozici ve státních dluhopisech, a to včetně těch dlouhodobějších. Tímto krokem si „zamkneme“ vyšší úrokové sazby na delší dobu. Tato příležitost se nabízí právě teď a my ji chceme využít.

Ve fázi tři očekávám, že se začne zlepšovat výhled na ekonomický růst. V této době bychom chtěli mít ve fondu dostatek likvidity, abychom využili levné příležitosti, které se objeví. Neradi bychom byli v situaci, že kolem sebe uvidíme perspektivní podnikové dluhopisy a nebudeme je mít za co koupit.

Zmínil jste, že potenciál vidíte v dluhopisech. V čem se skrývá?

Dluhopisy se rychle přizpůsobily dění na trhu. Jak vzrostly úrokové sazby, dluhopisy se přecenily

Martin Kujal

Působí jako vedoucí investičního oddělení J&T Investiční společnosti a portfolio manažer se zaměřením na trhy státních i podnikových dluhopisů. Řídí konzervativní dluhopisový fond J&T Flexibilní dluhopisový a dále fondy se zaměřením na podnikové dluhopisy: J&T Bond, J&T Money a J&T Credit Opportunities.

a jejich ceny klesly. A tady platí nepřímá úměra – tím, že poklesla jejich cena, zvýšil se výnos, který dluhopis dodá do doby, než bude splacen. Tyto přeceněné dluhopisy již nyní odrážejí očekávání, že úrokové sazby budou ještě nějakou dobu zvýšené, a jsou připraveny to kompenzovat. Potenciál, který je ukrytý přímo v dluhopisech nebo v dluhopisových podílových fondech, je aktuálně daleko větší, než byl před rokem či dvěma lety.

Vývoj akcií je v poslední době jak na houpačce a i dříve oslavované sektory investory zklamaly. Lze i v tomto aktivu nyní najít příležitost?

Akcie jsou stále legitimní součástí portfolia, i když mohou v dalších měsících ještě kolísat. Já sám mám část rodinných úspor v akciích. Sice jsem váhu vloni lehce snížil, nikdy mě ale nenapadlo z tohoto aktiva úplně vystoupit, protože v dlouhodobém horizontu budou vynášet nejvíc.

Potenciál nyní mohou mít společnosti, jež se zaměřují na energetické úspory nebo souvisejí s přechodem na zelenou energii, investice do vodíkových technologií či firmy zpracovávající měď. Dobře se nyní daří firmám z obranného průmyslu. Investice do takových firem mohou být pro něko-

ho z morálního hlediska nepřijatelné, ale je potřeba si uvědomit, že s holýma rukama se zlu postavit nemůžeme. Úspěch dalších firem stojí hlavně na jejich silné značce, třeba Coca-Cola vydělává, i když venku svítí sluníčko nebo prší.

Porozhlédnout se můžeme také po některých dalších regionech. Pokud nyní negativně nahlížíme na Evropu, protože máme obavy, jak zvládne zimu, mohou nám příležitost poskytnout například Spojené státy nebo Latinská Amerika.

Jak by nyní měli investoři přistupovat ke správě svého portfolia?

Určitě teď není vhodná doba z fondů vystupovat, protože by mohli propásnout tu vhodnou příležitost, kdy se potenciál odemkne. A to se týká nejen fondů, ale obecně všech tříd aktiv. Důležité nyní je nejednat pod vlivem emocí a své portfolio spravovat aktivně. To můžete činit buď sami, nebo právě prostřednictvím některého fondu, který má svého portfolio manažera, jenž dění na trhu stále sleduje a pružně na něj reaguje. Tím se aktivně spravované fondy liší od ETF, což jsou indexované fondy. V těchto typech fondů si investor nemůže pohlídat, zda jsou indexy správně poskládány, nebo jestli jsou v portfoliu převáženy společnosti s potenciálem.

Co byste fondu J&T Money popřál do dalších deseti let?

Popřál bych mu spokojené klienty, které nebude jeho vývoj budit ze spaní. Takové, kteří budou věřit, že svým vstupem do fondu udělali dobré rozhodnutí. ■

O fondu J&T Money

Představuje ideální nastavení atraktivního výnosu a malé kolísavosti. V portfoliu fondu převažují podnikové dluhopisy, jejichž aranžérem je J&T Banka. Růst hodnoty fondu stojí na tzv. high yield dluhopisech s kratší splatností nebo proměnlivou úrokovou sazbou. Díky tomu fond dosahuje zajímavého výnosu při velmi nízké kolísavosti investic. Fond cílí na dosažení kapitálového výnosu, který bude překonávat výnos bankovních vkladů. Je opakovaným vítězem soutěže Investice roku.

Soutěž Vodafone Nápad roku ovládl Carebot

Akcelerační soutěž Vodafone Nápad roku, pomáhající nadějným technologickým start-upům v počátečních fázích růstu, zakončila svůj patnáctý ročník. Na prvním místě se umístil startup Carebot, který lékařům pomáhá odhalovat plicní nálezy, a ze slavnostního vyhlášení výsledků si odnesl nejen cenu Vodafone Nápad roku 2022, ale i Profinit Technologický projekt roku.

Letošního ročníku se zúčastnilo celkem 136 projektů a byly v něm rozděleny ceny v hodnotě 6,5 milionu korun.

„Soutěž Nápad roku dlouhodobě usiluje o podporu začínajících podnikatelů a mladých firem, které vyvíjejí inovativní technologie s potenciálem měnit svět k lepšímu. Letos slavíme již patnáctý ročník, který jsme 20. září zakončili slavnostním vyhlášením na Žofíně. Tento ročník opět

potvrdil, že kvalita a dosavadní úspěchy firem neustále rostou,“ komentuje Martin Kešner, jenž za vznikem Nápadu roku stojí a který také spoluzaložil fond J&T Venture.

**DETEKCE PLICNÍCH NÁLEZŮ,
BUDOVÁNÍ KOMUNIT
I INTERAKTIVNÍ UČEBNICE**

V soutěži se na prvním místě umístil startup Carebot, který si z vyhlášení odnesl hned dvě ceny – Vodafone

1. místo Vodafone Nápad roku Matěj Misař, Carebot (vlevo). Cenu předává Jan Květ, Direct Sales National Manager, Vodafone

Slavnostní vyhlášení 15. ročníku Vodafone Nápad roku 2022

Nápad roku 2022 a Profinit Technologický projekt roku. Získal také 300 tisíc korun a věcné ceny v hodnotě téměř půl milionu korun. Mladá společnost se rozhodla prostřednictvím umělé inteligence pomoci lékařům a dalším specialistům v přesné diagnóze plicních nálezů z rentgenových snímků. Odborníkům tak skrze svůj nástroj umožňuje, aby snadno detekovali i těžko viditelné nálezy a v konečném důsledku ušetřili čas a peníze.

„V nejbližší době čeká naši technologii získání zdravotní certifikace, která umožní využívat Carebot v klinické praxi. Následně budeme usilovat o implementaci do nemocnic, a to nejen v Česku, ale po celé Evropě. S nasazením naší technologie hodláme začít na tuzemské scéně a českému zdravotnictví chceme ukázat, že může být otevřeno i menším hráčům. V blízké době nás také čeká škálování

2 253

PROJEKTŮ

324 mil. Kč

INVESTICE DO PROJEKTŮ

8 223

ÚČASTNÍKŮ

25,8 mil. Kč

FINANČNÍ A VĚCNÉ CENY

Vodafone Nápad roku v číslech

Za svou existenci soutěž přilákala 2 253 projektů, na 172 vzdělávacích akcí dorazilo celkem 8 223 účastníků. Prostřednictvím soutěže bylo do projektů investováno více než 324 milionů korun a rozděleny finanční a věcné ceny ve výši 25,8 milionu korun. Za existenci soutěže narůstá především kvalita projektů zaměřených zejména na vývoj softwaru (48 %), stejně tak odvaha jejich zakladatelů, kteří mají často již v počátcích ambice proniknout na globální trh. Nejvíce zájemců se do soutěže hlásí z Prahy.

Vodafone
Nápad roku

Vítěz kategorie Huawei Startup roku 2022 David Minařík, Myco

na další screeningová vyšetření, jako například CT, magnetická rezonance, mamografie a další, aby byl produkt co nejrobustnější," říká Matěj Misař, spoluzakladatel společnosti Carebot.

Druhé místo obsadila společnost Talkbase, která pomáhá firmám a jejich oddělením po celém světě skrze svou platformu budovat komunity. Nástroj umožňuje, aby manažeři mohli sledovat informace, zdroje a aktivity členů komunity. Data jsou ukládána v reálném čase, a tak k nim může tým přistupovat a obrátit se na jednání. Produkty Talkbase jsou v současné době využívány například společností Productboard, historicky druhým českým jednorozčcem, a řadou dalších významných firem.

Bronz získaly Vividbooks, tvůrce digitálních interaktivních učebnic zefektivňujících výuku přírodovědných oborů. Aplikace mají za cíl pomocí názorných animací a rozšířené reality vést studenty k hlubšímu přemýšlení nad konkrétní problematikou, podnítit ke konstruktivní debatě a hledání vlastních odpovědí. Edukativní nástroje Vividbooks v současné době využívá takřka 300 českých škol.

HOUBY A PILINY – UDRŽITELNÝ MATERIÁL BUDOUCNOSTI

Vítězství v kategorii Huawei Startup roku získala společnost Myco, která se rozhodla nahradit obtížně rozlo-

žitelný polystyren houbovým myceliem a dřevěnými pilinami. Svůj materiál by Myco rádo poskytlo širokému spektru odvětví, od výroby obalů přes konstrukční prvky ve stavebnictví až po designové prvky. Myco si z večera odneslo i speciální cenu Vodafone Arch Summit, která mu umožní účast na mezinárodní technologické konferenci pro startupy Arch Summit 2023 v Lucembursku.

Oceněn byl i projekt, díky kterému se zrodil čtyřnohý Robot Artaban, schopný provádět rutinní i nebezpečné práce v různých oblastech průmyslu. Projekt si ze slavnostního večera odnesl Speciální cenu týdeníku Ekonom.

Cenu Kooperativa Bezpečnost má zelenou pro projekt přispívající ke zvýšení ochrany zdraví osob vyhrál Adbian, který tak získal šek v hodnotě 100 tisíc korun. Jedná se o nástroj pro arboristy, tedy odborníky na péči o stromy, díky němuž mohou vypočítávat stabilitu stromů. Prodlužuje se tak životnost zeleně a zvyšuje bezpečnost v okolí stromů.

„Je skvělé sledovat, jak se v průběhu soutěže stávají z prvotních nápadů plnohodnotné a fungující firmy, které přinášejí fantastické inovace. Ukazují nám, jak moc dovedou technologie usnadnit naše životy. To je jedním z hlavních cílů u nás ve Vodafone,“ dodává Viktoria Korabelnikova, ředitelka internetu věcí ve Vodafone Česká republika. ■

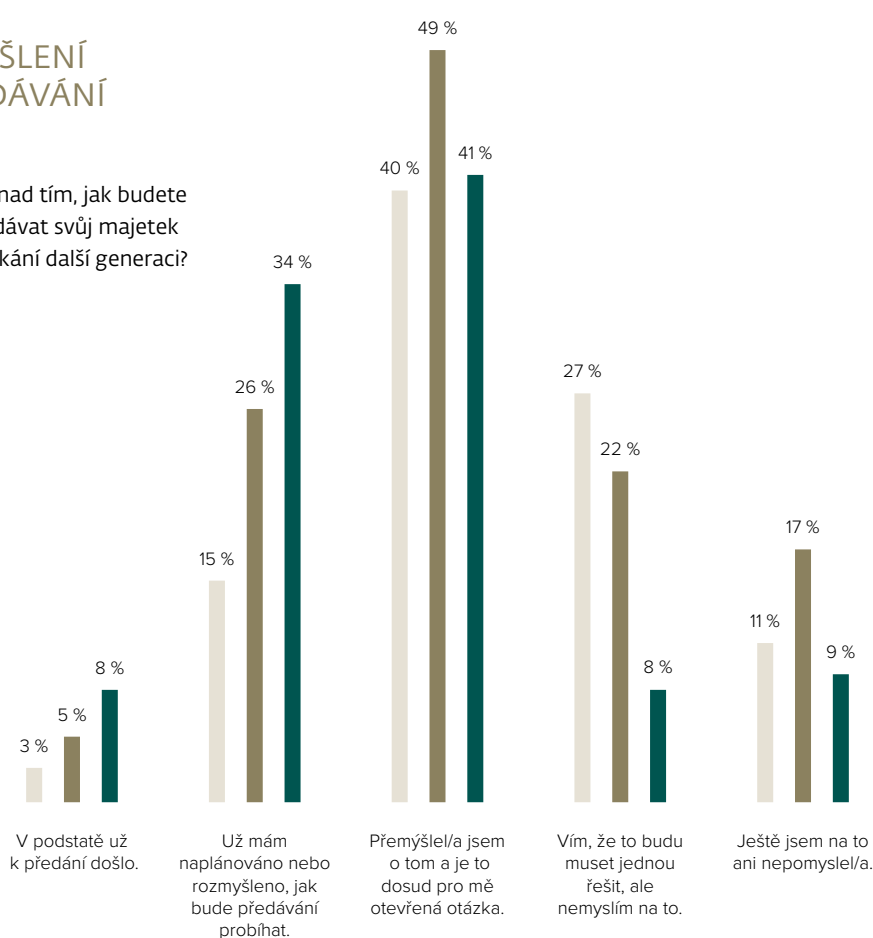
Movití mění svůj pohled na předávání majetku

Co motivuje zakladatele firem k předávání majetku? Nejvíce strach, jak špatně to může dopadnout, když se předání zanedbá. Tato obava se přitom u nich objevila až po pandemii covidu-19, ještě před dvěma lety byla jejich prioritou snaha dlouhodobě zajistit potomky. Ukázal to unikátní průzkum J&T Family Office Report.

PŘEMÝŠLENÍ O PŘEDÁVÁNÍ

Otázka:
Přemýšlíte nad tím, jak budete jednou předávat svůj majetek nebo podnikání další generaci?

■ 2018
■ 2020
■ 2022

Průzkum J&T Family Office Report si dal za cíl odhalit mezi českými movitými vztahy v rámci rodiny, bariéry a motivace pro předávání majetku další generaci.

Ukazuje se, že otázka předávání je v souvislosti s tím, jak skupina majetných u nás stárne, stále více aktuální. Zatímco v roce 2018 řešilo předávání 45 % respondentů, v letech 2020 a 2022 je předávání aktuálním tématem shodně pro 75 % z nich. K předání již došlo v roce 2022 v 8 % případech oproti 5 % v roce 2020 a 3 % v roce 2018.

HRA ČASU

„Nešťastné příběhy a rodinné osudy, které nám v podstatě denně pandemická doba zrcadlila,

tak zhmotnila lidskou pomíjivost a potřebu mít v majetku pořádek. Právě ono memento mori je nejčastější příčinou změny postoje k předávání majetku,“ říká Helena Svárovská, ředitelka J&T Family Office. Černé scénáře toho, jak špatně to může dopadnout, když se v předávání neudělá pořádek nebo se zcela zanedbá, jsou dle respondentů (77 %) v roce 2022 jedněmi z nejsilnějších pohnutek a motivátorů, proč aktuálně řešit předávání.

K dalším silným motivátorům pro předání majetku patří bez rozdílu věku respondenta možnost neřešit podnikání a věnovat se rodině či si užít života (74 %), možnost dlouhodobého zajištění dětí a vytvoření pokračující vazby mezi rodinou a podnikáním (69 %), případně možnost postupného předávání (57 %). Silnou pohnutkou je také

O J&T Family Office

J&T Family Office se primárně zaměřuje na multigenerační správu majetku, jeho zachování a distribuci, zohledňuje vztahy mezi rodinnými příslušníky a proniká až do úplných drobností každodenního fungování rodiny. Zahrnuje jak investice, ochranu majetku a jeho strukturování či lifestyle management, tak třeba facility a property management.

možnost přejít z pozice podnikatele do role investora, který neřídí firmu na denní bázi, ale spravuje a zhodnocuje majetek (55 %).

Jestliže v roce 2022 stojí pro zakladatele firem priority v pořadí firma, užívat si života a až pak zajištění dětí, pouhé dva roky před tím tomu bylo jinak. Nejvíce respondentů jako motivaci k předávání majetku označilo snahu o dlouhodobé zajištění dětí a vytvoření pokračující vazby mezi rodinou a podnikáním. Rok 2020 byl teprve prvním rokem, kdy ve světě naplno propukla pandemie, a proto lidé kolem sebe neměli tolik náhlých úmrtí a smutných příběhů firem, které se najednou ocitly bez vedení. Zajímavé jistě bude sledovat, jak se situace změní za další dva roky. Pokud memento mori pomine, budou movití i nadále myslet hlavně na blaho firmy?

NEPŘÍJEMNÉ VĚCI JE TENDENCE ODKLÁDAT

I když řada movitých začala o předávání majetku uvažovat, stále se však neodhodlala udělat ten první krok. „Na předávání lze svým způsobem nahlížet jako na návštěvu zubaře – můžeme jej vnímat jako něco, co není příjemné ani urgentní. Je proto lidské předávání odkládat než je začít skutečně realizovat,“ vysvětluje Helena Svárovská.

Hlavní bariérou pro předávání majetku je pak to, že nejde o tak naléhavý problém, a lze jej tedy odložit na později (47 %). Podobně jako u zubaře i v případě předávání pak hraje silnou roli strach. Jednak obava z toho, co bude se jměním, pokud by nad ním zakladatel ztratil rozhodovací pravomoc (35 %), z prázdnoty po předání firmy (47 %). Navíc řada dotazovaných (43 %) cítí, že má sil a zápalu ještě dost a nemá potřebu něco předávat. Z čeho naopak respondenti obavy nemají, jsou rozdílné názory mezi společníky nebo složitě vztahy v rodině.

Kompletní výsledky průzkumu včetně pohledu na roli ženy při předávání majetku přineseme v příštích novinách. ■

Brunch sezóna v Buddha Baru zahájena

Brunch představuje spojení dobrého jídla, společenské události a příjemného nedělního odpočinku. V Buddha Baru je pro vás připraven až do konce května každou neděli vždy od 12 do 16 hodin. Děti vezměte s sebou, věnovat se jim bude zkušená animátorka.

V Buddha Baru se brunch s úspěchem pořádá už od roku 2014, menu se samozřejmě průběžně obměňuje. „Nabídka vychází z našeho stálého jídelního lístku, který pečlivě sestavuje šéfkuchař Jan Voráček. Pravidelnou součástí menu jsou také ústřice, sushi, marinovaný losos, kachna s hoisin omáčkou, selekce tataráků či smažené krevety s pikantní omáčkou,“ říká provozní ředitel Patrik Zdrůbecký.

Brunch v Buddha Baru začíná vždy ve 12 hodin a až do čtyř odpoledne můžete ochutnávat tolik dobrot, kolik se do vás vejde. Děti vezměte bez obav s sebou. Po jídle je jim k dispozici koutek situovaný ve spodní části restaurace a služby animátorky, která je zabaví při hře nebo kreslení. Vy si zatím v klidu popovídáte s přáteli nebo si vychutnáte některý z netradičních drinků, které sestavil šéfbarmán Palo Kulich. Vyzkoušet můžete třeba některou z novinek letošní sezóny, již jsou koktejly Mythical Good's inspirované božstvy z různých koutů světa. ■

Trochu snídaně, trochu oběd

Brunch je něco mezi snídaní a obědem, trvá tedy od dopoledne do odpoledne a mnohé vysvětlí už samotný název. Slovo vzniklo spojením anglického breakfast a lunch. Tato forma dlouhého stolování s rodinou či přáteli se těší oblibě po celém světě. Francouzi třeba používají pro podobně strávené dopoledne označení le grand petit déjeuner, Číňané si užívají své víkendy při yum cha, což je tradiční posezení u čaje a konzumace mnoha drobných pokrmů, zvláště dušených knedlíčků v páře.

Buddha-Bar Prague
Jakubská 649/8
110 00, Praha 1
Tel.: +420 725 069 213
www.buddha-bar.cz

Problémy nezmizí. Děti potřebují pomoc i po dosažení plnoletosti

Systémy ústavní výchovy ani náhradní rodinné péče nepřemýšlejí, co bude s jejich klienty, až dospějí. „Jako by se počítalo s tím, že nabytím plnoletosti tyto děti přestanou cokoli a kohokoli potřebovat. Že se jejich problémy, které souvisí s jejich nelehkou historií, rázem rozplynou,“ upozorňuje Andrea Doubková, ředitelka neziskové organizace Janus, která se právě na stále opomíjenou „přípravu na život“ zaměřuje.

Původně jste vystudovala zemědělskou a lesnickou univerzitu, jak jste se dostala k práci s ohroženými dětmi?

Moje profesní cesta se začala měnit již v době studia, když jsem během letních prázdnin chodila pracovat do dětského domova jako vychovatelka. Plánovala jsem zůstat v oboru a pokračovat v doktorandském studiu. Po promoci se ale změnila situace a já jsem přijala nabídku pracovat v dětském domově naplno a zůstala tam téměř tři roky.

Stejně jako většina absolventů jsem byla plná optimismu, nadějí, vízi a snahy dělat tuto práci co možná nejlépe. Ale narážela jsem na nepřekonatelé systémové bariéry a poměrně rychle vyhořela. Ne z práce s dětmi, ale z pocitu bezmoci a marnosti ze zkostnatělého systému, kterého jsem byla součástí a kterému jsem se pomalu začala přizpůsobovat. Tehdy jsem si řekla, že jestli nechci ztratit poslední kus nadhledu, laskavosti, důstojnosti a naděje, musím odejít. Potom přišla nabídka na práci v komunitní pobytové službě pro dospívající z pěstounské péče. Zde jsem začínala mnohem profesionálněji, moderní přístupy, včetně péče o zaměstnance v podobě supervizí, intervizí, ale i možnosti vzdělávání a práce sama na sobě.

A co bylo impulsem pro založení organizace, která se zaměřuje na děti, jež odcházejí z náhradní péče?

Práce v komunitě byla v mnohém úžasnou zkušeností, a to také díky kolegům, od kterých jsem se mnohému naučila. Společně nás ale trápila

určitá omezení. Působili jsme spíše výchovně, i když jsme měli pocit, že to už mladí lidé nepotřebují. Stále více se ukazovala díra v systému v oblasti péče o ohrožené dospívající a následně o mladé dospělé. Problém byl v tom, že systémy ústavní výchovy ani náhradní rodinné péče nepřemýšlely, co bude s jejich klienty, až dospějí. Jako by se počítalo s tím, že nabytím plnoletosti tyto děti přestanou cokoli a kohokoli potřebovat. Že se jejich problémy, které souvisí s jejich nelehkou historií, rázem rozplynou. My jsme ale viděli, do jakých problémů se ti tzv. problémoví, kteří byli pro systém nepohodlní, protože „zlobili“, dostávají bez pomoci. Znali jsme je a jejich životní příběhy a přišlo nám to škoda, protože jsme viděli, že s podporou mají potenciál fungovat normálně. Právě pro ně jsme založili Janus a otevřeli naše klientské centrum.

Na stránkách píšete, že připravujete děti z náhradní péče na odchod do života. Neměl by je připravit právě třeba ústav, ve kterém vyrůstají?

Možná bychom se nejprve mohli zamyslet nad tím, jak rozumíme „přípravu na život“, co si pod tím představujeme?

Diskuze o osamostatňování těchto dětí se zužují na to, že se děti v ústavu mají učit vařit, nakupovat, často slyšíme o finanční gramotnosti, uplatnění na trhu práce, přípravě na samostatné bydlení, zvyšování sociálních kompetencí atd. Jako by to byla témata, která nám někdo přednese a my se je naučíme mechanicky jako ve škole. A ještě k tomu v čase,

který nám někdo jiný určí. Domluví lektora, pozve si neziskovku a odškrtně si to v individuálním plánu. Taková „příprava na život“ se stává technikou, metodologií a podobá se stavbě domu bez základů. Vytratí se obyčejné lidství a přirozenost.

Děti přece připravujeme na život od jejich narození, v ideálním případě skrze vřelou rodičovskou lásku, přijetí, ochranu, laskavou pozornost a péči. Děti nás neustále sledují v běžných každodenních situacích, napodobují nás a tím se učí to nejpodstatnější. A potřebují a mají nás i později v dospělém věku.

Nic z toho jim nemůže nabídnout systém ústavní výchovy. A to už ze své podstaty, i kdyby se pracovníci sebevíc snažili, a mnohdy se také velmi snaží. Je to problém systémový, který má limity. A nepomůže ani to, že vytvoříme skupiny, které nazveme rodinkami či rodinnými buňkami. Slovo „rodina“ je v tomto případě prázdné.

V čem vidíte největší problém? Co by se dalo v náhradní péči dělat jinak, aby tyto děti vaše služby nepotřebovaly a odcházely z náhradní péče vybavené stejně jako děti, které odcházejí z fungující rodiny?

To, že i mladí dospělí někoho potřebují, je přirozené. Přece si nemůžeme myslet, že je naučíme vše do doby, než odejdou do samostatného života. Podle průzkumu je průměrný věk odchodu mladých Čechů od rodičů 26 let. A po dětech z náhradní péče chceme, aby byly „hotoví“ v 18 letech, případně po dokončení vzdělání? Dál už nikoho či nic potřebují?

To nedává smysl, kromě toho, že, jak jsem popsala výše, je ústav nenaučí přirozeně „vplout“ do života, není schopen jim zajistit právě podporu blízkých, kterou každý mladý dospělý z rodiny přirozeně má.

Všichni se během života stále učíme, ten proces nekončí zletilostí. Pokud máme své blízké, svou rodinu, obracíme se na ně v jakémkoli věku s jakýmkoli problémy. Ale tyto děti buď nikoho takového nemají, nebo svým blízkým nedůvěřují. A proto jsme tu my. My jsme se pro ně totiž rozhodli. A nebereme to jen jako práci, jsme si vzájemně ve svých životech. Proto se na nás naši klienti obracejí i v dospělém věku a nejde jen o obtíže, ale i o radosti. Problém vidím v tom, že si nechceme připustit, že zkrátka následná podpora pro mladé dospělé je potřebná, žádoucí a hlavně samozřejmá. Byli bychom rádi, kdybychom si to jako společnost, odborníci, ale i zákonodárci začali konečně uvědomovat. A když už nemůžeme zařídit všem dětem rodinu, mohli bychom jim alespoň zařídit, aby se měly v dospělosti na koho obrátit.

A zásadní problém je podle mě v tom, že nevrátíme primárně do statek peněz, energie a času do pomoci rodinám, které jsou ohrožené a v nouzi. Chybí mi vysoce odborné komunitní služby, jaké znám ze zahraničí, pro děti a dospívající se specifickými problémy a potřebami, které by pracovaly nejen s dítětem, ale i s celou rodinou. To bychom rázem měli mnohem méně dětí v ústavní výchově a mnohem méně dětí, které budou naši pomoc potřebovat, protože budou mít vlastní rodinu.

Kromě asi klasické pomoci sociálních pracovníků či jiných odborníků nabízíte program, který se jmenuje Ty jsi jako já. V čem spočívá?

Do programu Ty jsi jako já jsou zapojeni vrstevníci. Prakticky to znamená, že jsme si z řad našich bývalých klientů „vychovali“ kolegy, tzv. peer konzultanty. Například moje kolegyně Julie sama prožila část života v dětské péči a v dětském domově. Navíc od svých 15 let spolupracovala s naší organizací. Protože byla šikovná, studovala a k tomu má nadání a cit pro práci s lidmi, nabídli jsme jí po jejím absolutoriu na VOŠ zaměstnání na plný úvazek. Musím říct, že spolupráce s Julíí je radost. Jsme na stejné vlně, není třeba nic složitě vysvětlovat, neboť ona sama velmi dobře z vlastní zkušenosti ví, co jí pomohlo, co je podstatné. Samozřejmě že témata jejich vrstevníků ji zasahují mnohem více než nás, kdo jsme vyrůstali v zázemí rodiny. Snažíme se tedy, aby měla dostatek podpory, aby měla možnost, prostor a čas pracovat sama na sobě, ale i možnost dostatečně odpočívat.

Zapojení vrstevníků otevírá nové možnosti pro děti a dospívající i to, jak se k nim můžeme přiblížit a ještě lépe je pochopit. Přece jen jde o jiný typ vztahu. Vnímáme, že příběhy vrstevníků klienty motivují, vrstevníci jsou pro ně příkladem, vzorem, ale i nadějí, že mohou své problémy s naší pomocí zvládnout.

Kdy s dítětem začínáte pracovat a jak dlouho po odchodu s takovým mladým člověkem spolupracujete?

Je to individuální. Máme klienty, se kterými jsme začali třeba i ve 12 či

13 letech, pak se k nám dostávají mladí lidé těsně před zletilostí či v rané dospělosti, ale máme i mladé dospělé, kterým je i dost přes třicet. Intenzitu a délku spolupráce necháváme hodně na našich klientech. To, jak moc jsme v kontaktu, vychází z jejich potřeb, aktuální situace, jejich možností i schopností. Samozřejmě i my vyhodnocujeme, zda je naše spolupráce ještě prospěšná, či nikoliv. Ve většině případů spolupráce trvá několik let.

Ze zkušenosti víme, že potřebují dostatek času a prostoru na to, dozrát a naučit se to podstatné. Projekty na rok či na dva nic neřeší z dlouhodobého hlediska a trvalé udržitelnosti kvality jejich života. Na začátku, kdy se k nám dostane dospívající či mladý dospělý s nakumulovanými problémy, je naše spolupráce velmi intenzivní. Jakmile se věci dají do pohybu a společně se daří problémy řešit, potřebují nás méně a méně. Přesto, v životě jsme jednou nahoře a jednou dole. Oni vědí, že když přijde nějaká krize, mohou se na nás obrátit, i když už se naše spolupráce rozvolnila. Dovolím si také otevřeně říct, že někteří mladí lidé mohou potřebovat určitý typ asistence celý život.

Setkávají se mladí dospělí stále s předsudky typu, že děti z děčáku „kradou, nepracují, nejsou spolehlivé...“?

Přiznám se, že neumím posoudit pohled společnosti. Osobně s tím nějakou zkušenost máme, ale vlastně tomu nějak nepodléháme a nepřikládáme tomu význam. To by nás brzdilo. Stejně tak vedeme naše klienty. Od nich to vlastně slyšíme

naprosto minimálně. Nevím, do jaké míry to však může souviset s faktem, že většina z nich se tím, že vyrostli v náhradní péči, nechlubí. Je to velmi citlivé a privátní.

Tímto způsobem společnost nahlíží spíše na děti a mladé lidi z výchovných ústavů. Děti z dětských domovů lidé vidí spíš jako „chudáčky“, což mně připadá snad ještě horší, a i sami naši klienti říkají, že tohle opravdu nepotřebují.

Když někde mluvím o naší práci, setkávám se spíš než s předsudky s neinformovaností a neznalostí. Často slyším překvapení ve smyslu... pomáhá jsem dětem z dětského domova, ale vlastně mě nikdy nenapadlo přemýšlet, co s nimi je a jak asi žijí, když ústav opustí.

A co je největší výzvou pro vás jako organizaci, která těmto mladým lidem pomáhá?

Pokud jde o naši přímou práci s dětmi a mladými lidmi, pak usilujeme především o zachování kvality našich služeb. Nepotřebujeme vymýšlet velké novoty, když už víme, co funguje, co je smysluplné a efektivní. To je kombinovat vztahovou blízkost s interdisciplinární odborností a komplexní a dlouhodobou podporou. To vyžaduje naši angažovanost, otevřenost, odvahu, ochotu stále se učit a především disciplínu, abychom našim klientům nevnucovali naši představu o tom, jak by měli správně žít.

Po celou dobu naší existence se snažíme o to, abychom zviditelnili téma následné podpory, ne péče, pro mla-

dě dospělé z náhradní péče, chráníme jejich práva a zájmy. Celé společnosti se vyplatí, pokud jim budeme věnovat pozornost, zájem a naši starost i po tom, co už nejsou roztomilými dětmi.

S tím souvisí i dostatek příležitostí k získání finančních prostředků pro naši práci. Přestože dlouhodobě a efektivně naplňujeme cíle našich klientů, máme výsledky, jasnou vizi, filozofii, víme, co děláme a proč to děláme, potýkáme se prakticky po celou dobu s existenčními problémy. Věčná nejistota, zda tento rok ufinancujeme, či nikoli, zda zavřeme, nebo to nějak přežijeme, nám bere sílu. A neustálé obhajování a přesvědčování, že má smysl se těmto lidem věnovat a že naši práci děláme dobře, je velmi vyčerpávající.

Jsme spojené nádoby. Naše nejistota je nejistotou našich klientů. Pokud se nebude dařit nám, nebude se dařit ani jim. ■

Andrea Doubková

Spoluzakladatelka a ředitelka neziskové organizace Janus, z. s., v níž se však hlavně věnuje přímé práci s dětmi a mladými lidmi z náhradní péče. V této oblasti pracuje více než 20 let. Absolvovala psychoterapeutické vzdělání v daseinsanalytickém směru, je akreditovanou externí koučkou, lektorkou psychoterapeutických výcviků na Pražské vysoké škole psychosociálních studií. Je ráda obklopena lidmi, ale ráda je také sama se sebou. To si dopřává při sólo cestování, říká, že to je její způsob „péče o duši“.

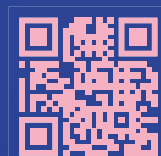
NECHCEME PENÍZE.

Darujte svou pozornost a sdílejte
naše příspěvky na sítích.

Jděte na

8000DUVODU.CZ

a přidejte se k našim podporovatelům.
Téměř 8000 dětí je v současné době
v ústavní péči a nemělo by. Pomozte
nám to změnit. Každé dítě má právo
vyrůstat v rodině.

Vína z Bordeaux jsou pojem již desítky let. I proto možná v posledních letech trochu ztrácí lesk v konkurenci dražších vinařství z Burgundska či Itálie. Je tomu ale skutečně tak?

Tommaso Pezzato: Letos čekám skvělý ročník

„Bordeaux je stále pojem a tento region produkuje nesrovnatelně víc prvotřídního vína než kterýkoli jiný. Navíc už samo slovo Bordeaux vám zaručí prodeje úplně všude na světě. Ale všichni se teď musí daleko více snažit, aby uspěli,“ vypráví Tommaso Pezzato, šéf distribuce vinařství JCP Maltus, které spoluvlastní Patrik Tkáč.

Jsmo uprostřed sklizně. Jaký ročník ten aktuální tedy bude? Prý ten loňský byl kvůli počasí velmi špatný...

Pro Bordeaux byl rok 2021 velmi problematický, to je pravda. Ale v současnosti díky pokročilým technologiím a stále hlubším znalostem o víně, jeho chování a o tom, jak s ním pracovat ve vinicích i sklepech, je každý ročník Bordeaux přinejhorším dobrý. Mluvil jsem s majitelkou jedné proslulé vinice o ročníku 2013, který je považován za nejhorší v posledních desetiletích. Kdyby taková úroda nastala před dvaceti lety, nebylo by vůbec možné vyrobit víno. Ale nyní to možné je a lze i v problematických letech získat velmi dobrá vína.

To tedy platí i pro loňský rok?

Podle mě byl ročník 2021 velmi zajímavý, protože bylo nečekaně chladné počasí, kvůli němuž bobule získaly netradiční chuť. Respektive velmi mi to připomíná vína, která se v Bordeaux dělala v devadesátých letech. Takže pro mě to žádná katastrofa nebyla. Ačkoli ano, z pohledu kvantity to katastrofální ročník byl. To letos neplatí, v roce 2022 bude vína dostatek. Navíc bylo hodně slunečno, teplo, naopak málo pršelo, a to dokonce tak málo, že vinaři dostali povolení za striktního dohledu dodávat vodu. Nicméně opět se potvrdilo, že dobrý terroir toto umí řešit.

Jak tedy působí terroir při tak různých podmínkách, které panovaly v roce 2021 a 2022?

Ideální terroir dokáže kompenzovat nedostatek vody při suchu, když naopak prší moc, tak zase vodu vypudí nebo absorbuje. I proto čekám, že i letošní ročník bude skvělý.

Zmínili jste, že se technologie výroby vína za posledních dvacet třicet let značně proměnily. Co doznalo největších změn?

Ony to jsou vlastně detaily, ale podstatné detaily.

Dříve jste v jednu chvíli vše sklídl a pak nechal víno pracovat. V posledních letech se ale vinaři rozhodli daleko více studovat vlastní vinice, sklízí postupně, protože na svůj vrchol se keře dostávají v různé okamžiky. Ale tomu zase museli podřídit sklepy, aby tímto způsobem mohli pracovat. Někdo pro změnu sází na velmi malou produkci, keře daleko více zastřihává a získává pak nejlepší bobule. Ale je jich málo. Jak jsem říkal, zdánlivě to jsou detaily, ale výsledkem je skoková změna.

Takže znalost vlastního produktu je na prvním místě.

Samozřejmě. Ale ono to je logické, protože tu můžete ovlivnit. Pčasí ovlivnit nemůžete.

Když se některý rok urodí méně vína, jako třeba ve zmíněném roce 2021, je to dobré pro sběratele vín? Či možná lépe pro investory?

Tak v Bordeaux i malé ročníky jsou vlastně obrovské. V Bordeaux vzniká ohromné množství velmi kvalitního vína. Je to třeba pětikrát více než v Burgundsku. Takže cena se určuje spíše kvalitou a ta přichází spíše během dobrých ročníků.

Ve vinařství také probíhá spousta trendů a vln. Co je nyní žhavý trend?

Bordeaux je tradiční, takže tam nečekejte žádné revoluce. Ale když se díváme třeba širší perspektivou, tak Burgundsko je hodně na vzestupu a má až neuvěřitelný úspěch. Odráží se to na cenách na primárním i sekundárním trhu. Itálie prožívá ohromný vzestup, Champagne také roste. Ale pozorujeme růst zájmu třeba i o německá vína. Takže trendem je asi celkový výrazný nárůst prodejů na sekundárním trhu a větší konkurence z různých zemí. Bordeaux tak má trochu problém, protože většina vín se prodává zastaralým způsobem.

Co tím myslíte?

V Bordeaux to funguje tak, že vinařství, tedy châteaux, prodávají vína místním prodejům nazývaným „negociants“. Na volném trhu po celém světě pak vína prodávají právě tito dealři. Problém ovšem je, že již châteaux nastavují vysoké ceny a pro ostatní nezůstává dostatečný prostor pro marže. Tím se vína z Bordeaux mohou pro některé trhy stát nekonkurenceschopná. Jenomže konkurence je taková, že negocianti si nemohou

dovolit žádat snížení cen, protože châteaux velmi dobře vědí, že se vždy objeví někdo další, kdo ta vína koupí.

A prodá. Bordeaux se tedy prodá vždycky?

Bývalo to tak, bývalo to „snadné“, sázka na jistotu. Dneska je to mnohem více konkurenční prostředí, takže se všichni musejí daleko více snažit. Zase můžu dát konkrétní příklad jedné firmy. Před dvaceti lety měla jednoho negocianta (obchodníka), který prodával do celého světa. Jeden stačil, protože mu neustále zvonil telefon s poptávkou. Dnes má stejné vinařství negociantů deset a musejí se opravdu snažit, aby prodávali do celého světa.

Přejdeme k vinicím Patrika Tkáče. Ty mají docela neobyčejný příběh.

Patrik investoval do společnosti Château Teyssier. Ta byla založena v roce 1994 a její příběh je opravdu netradiční. Stojí za ním Angličan Jonathan Maltus, který se narodil v Nigérii a působil v ropném byznysu. V jeden moment však všechno prodal a se ženou se odstěhoval do Francie. Původně vůbec neměl v plánu dělat víno. Nicméně přestěhoval se do vinařského kraje a jeho soused si jej jednou pozval a řekl: Podívej, já dělám dob-

ré víno, ale neumím ho prodávat. Jonathan na to odvětil, že je docela dobrým obchodníkem a že by mohl zkusit oprášit své kontakty v Londýně. A povedlo se mu prodat veškerou produkci. Pak se rok u svého souseda učil, jak vyrábět víno. A pak koupil pětihektarovou vinici v Saint-Émilion a stal se plnohodnotným vinařem.

Vsadil na klasiku, nebo se rovnou snažil nějak vymezit vůči ostatním místním vinařům?

Měl malý pozemek, takže zkusil rovnou něco trochu jiného. Víte, do té doby bylo docela obvyklé, že vinaři dělali víno z velkých částí vinic. Jonathan na to ale šel jinak a vždy vybral jen určitou část a z ní udělal víno. A povedlo se, tvořil skvělá vína a v roce 2010 uvedl své nejslavnější víno Le Dôme, které získalo 100 bodů od kritika Roberta Parkera. A to se bavíme o době, kdy byl Parker na absolutním vrcholu! Dopad to mělo vskutku neuvěřitelný.

Kdy se do příběhu dostane Patrik Tkáč?

V roce 2017 Jonathan potřeboval investici, setkal se s Patrikem a ten koupil 80 procent společnosti. To celou společnost nakoplo do zcela nových dimenzí. Máme novou vinici s hlavní budovou od Normana Fostera, máme vlastní distribuční

větev, což byl Patrikův nápad. Vlastně když o tom tak mluvíte, je to docela typický příběh z oblasti Bordeaux, protože navzdory zažitým představám Bordeaux a jeho úspěch vytvořili cizinci. Nejprve to byly vztahy s Brity, poté s Nizozemci, posléze Němci a vlastně s celým světem. Chlapík, který není Francouz a který vydělal v jiném odvětví peníze, které chce investovat v Bordeaux do vína, je naprosto klasický příklad člověka investujícího v Bordeaux. Bankéři, hoteliéři, pojišťováci, vlastníci luxury brandů nebo třeba prodejce vepřového. Ti všichni v Bordeaux mají vinice.

Žil jsem v tom, že to jsou naopak starobylé rody, které po stovky let dělají víno na jedné hroudě... Tak ty tam samozřejmě také jsou, ale je jich jen hrstka.

A jak tedy přijímají tyto „outsidery“ z vnějšího světa?

Dobře, pokud nově přichází respektují nepsaná pravidla světa Bordeaux. A ani tak nejde o tvorbu vína jako o onen zmíněný systém distribuce postavený na negociantech. Ten musíte respektovat, ačkoli čistě z ekonomického hlediska možná není nejracionálnější.

Vinařství Le Dôme je ztělesněním celé naší filozofie: když se spojí vášeň, dovednost a prozíravost, výsledek dokáže rozptýlit i ty nejzatvrzejší představy. Spojením nejmodernějšího vinařského vybavení s přírodními surovinami vznikl objekt kupolovitého tvaru o průměru 40 metrů připomínající vesmírnou loď, která přistála v Saint-Emillionu a rozhodla se zůstat.

Budova, kterou podle původního nápadu Jonathana Maltuse navrhl oceněný architekt lord Norman Foster, známý svými ikonickými díly, jako jsou vinařství Château Margaux v Bordeaux, londýnská „Okurka“, „Cupertino Loop“ v sídle společnosti Apple a budova parlamentu (Reichstag) v Berlíně, představuje spojení vizionářského vinařského umění a vizionářské architektury.

Jako nejnovější přírůstek vybudovaný uprostřed jedné z nejprestižnějších vinařských oblastí světa se statek Le Dôme stal díky svému vinařství a vínům středem okolní krajiny.

Tommaso Pezzato

Ve vinařství se pohybuje od roku 2005. Začínal jako juniorní nákupčí pro italského dovozce a distributora vína Balan, po pěti letech se stal juniorním prodejcem vín ve vyhlášeném obchodě Descaves v Bordeaux. Od roku 2012 měl na starosti oblast exportu pro vinařství Château Boutisse a Château Recougne. Distribuci grands crus pod záštitou vinařství JCP Maltus řídí od roku 2018. Jeho úkolem je mj. vytvořit globální strategii společnosti a navázat dlouhodobá obchodní partnerství s těmi nejlepšími vinařstvími v Bordeaux a Burgundsku.

Říkal jste, že to byl Patrikův nápad, abyste se ve dle tvorby vína začali věnovat právě oné distribuci. Jak těžké to je?

Když jste vinař, vaší jedinou starostí je udělat skvělé víno. A pak je prodat. Když jste negociant, vaší hlavní starostí je přesvědčit vinaře, aby vám vína prodal v ten správný okamžik a za dobrou cenu. U těch nejlepších châteaux to je hodně těžké. Naši výhodou jsou kontakty v České republice a na Slovensku. Kdybych za někým přišel s tím, že chci jeho víno prodávat třeba v Číně nebo v Londýně, pravděpodobně mi ukáže, že támhle jsou dveře. Nezajímá bych ho, protože na to má spoustu lidí. Ale střední a východní Evropa s těmito kontakty je pro ně zajímavá. Jsou to pro ně noví zákazníci. Díky tomu se nám během čtyř let povedlo uzavřít partnerství s desítkami châteaux, což je neuvěřitelný úspěch.

Je tu prostor pro růst?

Samozřejmě ano. Châteaux, která fungují na tomto principu, je kolem dvou set. Nicméně nechceme mít všechna, zajímají nás zejména ta exkluzivní, kterých je mnohem méně. Kdybychom v následujících letech získali v průměru dvě další vinařství, bylo by to skvělé.

Směřují vaše kroky i mimo Bordeaux? Ať už pro nákup vinic, nebo i pro distribuci.

Ano, koukáme se i jinde, Patrik by rozhodně chtěl něco v Burgundsku a Champagne, ale

v dohledné době žádnou velkou akvizici neplánujeme. Raději se soustředíme na distribuci vín i z těchto regionů. ■

Do francouzského Bordeaux (nejen) za skvělým vínem

Nastává období dlouhých a chladných večerů, které si mnozí z nás zpřijemňují sklenkou dobrého vína. J&T Concierge přináší cestovatelské a zážitkové tipy z francouzského Bordeaux, kam se musí alespoň jednou za život vypravit každý milovník převážně červených odrůd.

Neexistuje roční období, kdy by v Bordeaux nebylo hezky. Let z Prahy sem trvá něco málo přes dvě hodiny. Pokud máte více času a preferujete různorodé cestování, můžete letět do Paříže a odtud se vydat vlakem TGV. Má to svoje kouzlo a kromě lehkého dobrodružství stihnete ještě nákupy na Champs-Élysées.

ZASTAVTE SE U NÁS

Asi 10 minut autem od historického centra Saint-Émilion, jež je uvedeno na seznamu UNESCO, se nachází Château Teyssier, které patří JCP Maltus, o jehož příběhu se dočtete v rozhovoru s Tommasem Pezzatem na předchozí dvoustraně.

Zrekonstruovaný zámek z počátku 18. století dýchá pravou atmosférou francouzského venkova. Hned po příjezdu máte pocit, že se tu zastavil čas a nikam nemusíte spěchat. Château se neprovozuje jako klasický hotel. Nenajdete tu standardní recepci, neočekávejte ani portýry nebo výtah. Vládne tu rodinná atmosféra, o kterou se postará mimo jiné milý personál, který vám například naservíruje čerstvé croissanty ke snídani venku přímo pod rostlý strom. Užít si tu můžete i klasickou ochutnávku vín, prohlídku výroby i servírovanou degustační večeři s párováním těch nejlepších ročníků vín z produkce Château Teyssier.

Ubytovat se lze ve dvou dvoulůžkových apartmánech přímo v budově nebo si vyberete jeden ze čtyř pokojů, které se nachází v bezprostřední blízkosti terasy s bazénem.

„Určitě nevynechejte návštěvu našeho nedalekého vinařství Château Le Dôme, které je dílem věhlasného architekta Normana Foster. Stavba

připomínající vesmírnou loď, která byla dokončena začátkem léta 2021, nabízí třistašedesátistupňový výhled na terroir přilehlých vinic,“ doporučuje Pavlína Salaba, ředitelka J&T Concierge.

KDE SE NAJÍST

Restaurace Les Belles Perdrix se nachází na kopci ve vinařství Troplong Mondot, které nedávno povýšilo do prestižní kategorie Premier Grand Cru Classé a má údajně jeden z nejhezčích výhledů na Saint-

-Émilion. O kvalitě gastronomického zážitku jasně hovoří michelinská hvězda, kterou získal šéfkuchař David Charrier. Jeho vyhlášené menu si nejlépe vychutnáte se sklenkou vína na terase, odkud jste pouhých pár metrů od samotných vinic.

KAM NA NÁVŠTĚVU

Vyhodnotit, které vinařství spadá do kategorie „must see“, je velice individuální. Pokud jedete do Bordeaux, neříďte se trendy, ale tím, co vám chutná a co je vám blízké.

„Jestliže máte rádi venkov a preferujete rodinné prostředí, navštivte Château Pitray, který sice na první pohled vypadá velmi honosně, ale ve dveřích vás uvítá samotný hrabě, který vás vezme doslova k sobě do kuchyně, kde vám uvaří oběd jeho sestra, a vy máte pocit, že patříte do rodiny,“ dává zajímavý tip Pavlína Salaba.

Oproti tomu Château Pavie nebo Château Cheval Blanc jsou místa, která vás okouzlí svojí noblesou, smyslem pro detail a architekturou,

v níž narazíte na úžasné kombinace moderny s tradicí. Bavi-li vás výroba vína a chtěli byste vidět, jaké se v současnosti používají ty nejmodernější technologie, nenechte si ujít prohlídku a ochutnávku v Château Haut-Bailly, kde veškeré výrobní procesy řídí přes aplikace.

„Většina chateau přijímá návštěvy pouze po předchozí domluvě přes obchodního partnera. Zásadní tedy je, abyste ještě před cestou měli předem domluvené ochutnávky,“ upozorňuje Salaba.

CO JEŠTĚ ZAŽÍT

Jihozápadní Evropa je oblíbenou cílovou destinací surfařů, a to i úplných začátečníků. Každý rok na podzim hostí pobřeží několik prestižních surfařských soutěží a festivalů. Na své si přijdou i golfisté, kterým lze doporučit hru na Golf du Médoc. Hřiště bývá zařazeno mezi nejlepší ve Francii a jeho terén nutí každého hráče důkladně rozmyslet před každou ranou.

Asi nejúžasnější panoramatický pohled na Arcachonský záliv poskytuje vrchol písečné duny Pilat. Úctyhodných 2700 metrů dlouhá a přes 100 metrů vysoká duna je přírodní

TIP

PAVLÍNY SALABA

Pokud se chystáte do Bordeaux, spojte cestu s návštěvou přílehlé oblasti Cognacu, kde se nachází koňakový dům Bache Gabrielsen, u kterého jsme pro vás schopni zařídit privátní sud, jenž ponese vaše jméno na zlatém plíšku. Sud si můžete (a nemusíte) vlastnoručně naplnit či nalahvovat. Vlastní koňak nebo lahev archivního Bordeaux může být jeden z krásných dávků na letošní Vánoce.

Statek Château Teyssier vznikl začátkem 18. století a patří do kategorie Grand Cru apelace Saint-Émilion

mění neustále svůj tvar. Pokud někomu ukážete z toho místa fotky, nebude věřit, že jste nebyli v Karibiku. Dostanete se tam pouze lodí nebo kyvadlovou dopravou.

„Nezapomeňte si rovněž zajet na čerstvé ústřice do vesnice Gujan-Mestras, kde za tuto delikatesu zaplatíte směšné peníze oproti těm, za které si běžně objednáváte v restauraci. Objednat si lze i soukromou loď s vlastním rybářem,“ popisuje Pavlína Salaba.

úkaz, kam také bohužel během sezóny míří i tisíce turistů denně. Pokud chcete méně lidí, musíte si přivstat. Na duně se dá dokonce lyžovat a určitě narazíte i na paragliding. Kousek od tohoto místa se nachází písečný přesyp, který díky větru a proudu

Bordeaux je také plné cyklostezek, a tak pokud byste si chtěli od vína udělat krátkou pauzu, můžete objevit část z přibližně 220 kilometrů tras, které jsou často lemovány borovicemi nebo oceánem. ■

J&T CONCIERGE

J&T Concierge vám pomůže naplánovat vaši cestu za vínem od začátku až do konce. Samozřejmostí je zprostředkování degustací ve vybraných vinařstích nebo nákup a poradenství v oblasti vín. Doporučí vám zajímavé tematické kurzy nebo dá tipy na vyhlášené vinařské akce u nás i po celém světě.

Jiří Příhoda: U nejlepšího domu má být nejlepší umění

Jeho chrliče můžete nově vidět, pokud navštívíte pražské sídlo J&T Banky. Jiří Příhoda je instaloval krátce poté, co skončila jeho mimořádná výstava VOID v pražské Galerii Rudolfinum.

Příhoda na ní představoval své unikátní prostory, které mají fungovat trochu jako protiváha digitálním světům. Usazují totiž člověka do naprosto nové, ale velmi fyzické reality. Podobnou funkci pak může mít také umění ve veřejném prostoru, třeba u kancelářské budovy. „Ve světě, zejména v Asii, kancelářské budovy bez kvalitního umění takřka nevznikají. U nás se to pomalu také rozjiždí. Záleží ale na osvícenosti investora,“ vysvětluje Jiří Příhoda.

formálních postupů a postojů. I to zapříčinilo, že mám reakce také od lidí, které umění nijak nezajímá, ale toto je zkrátka zaujalo.

A zaujalo to také zástupce J&T Banky, která koupila dvojici chrličů. Vnímáte to jako svého druhu uzavření jejich příběhu?

Do určité míry to je uzavření nějaké fáze. Ten jejich příběh začal v roce 1994, kdy jsem dva vy-

tvořil v interiérové verzi pro výstavy v Berlíně a ve Varšavě. Ty si hned na začátku roku 1995 ode mě vzal sběratel Karel Babíček. O rok později mě Petr Nedoma, aktuální šéf Galerii Rudolfinum, vyzval, ať připravím projekt pro dvoranu Galerii Rudolfinum, kde mě poprvé napadlo udělat všech osm chrličů, které v New Yorku na mrakodrapu Chrysler Building skutečně jsou. Z chystané výstavy ale sešlo. Nicméně když jsem těsně před začát-

Můžeme začít gratulací. Vaši výstavu VOID v Galerii Rudolfinum navštívilo více než 40 tisíc lidí.

Samozřejmě jde o vstupy. Osobně vím o lidech, kteří tam byli víckrát. Třeba jeden Číňan sem přijel na delší čas a prý tam chodil celý měsíc každý den. Ale ať to nebagatelizujeme. Myslím, že za tímto úspěchem bylo více faktorů. Renomé galerie, její práce na marketingu, své sehrála i doba. Po delší době tu byl takto ambiciózní výstavní projekt. A taky asi zafungovaly sociální sítě, lidé to hojně dávali na Instagram a Facebook.

Je pravda, že v létě VOID patřil k "must see" událostem napříč kompletní kulturní nabídkou. Snad se na tom podepsala i dramaturgie té výstavy, že tam bylo spíše méně věcí, ale kdo se chtěl dívat, mohl se třeba nad kresbami zastavit klidně i na hodinu. No a pak si myslím, že se na tom pozitivně podepsalo i to, že jsem vystavoval starší věci, i ty nejnovější vznikly před osmi či devíti lety a nesledují trendy současné umělecké scény. Byl jsem si jist, že věci vybrané na výstavu už lépe nemůžou být.

Dnešní umění vůbec nesledujete?

Současné umění cíleně nesleduji a ani nehraji na trendy, které nově prezentuje nějaká velká přehlídka či několik velkých galerií a jejich kurátorů. I proto u VOID nebyla taková ta bariéra „neviděl jsi poslední velké bienále, tak tomu nebudeš rozumět“, která část případného publika může odradit. Asi to je ten můj odstup od toho, co to nejnovější současné umění používá jako svůj jazyk. Spíše mám snahu o vyjádření toho, co v současné době s námi hýbe, co je důležité a co se bude dít, a to za použití vlastních již trochu staromódních

08.23.1993, 1993–2022
olověný plech, laminát

„Tato práce je pojmenována datem, kdy jsem poprvé spatřil z chodníku Lexington Avenue mrakodrap Chrysler Building ve středu Manhattanu. V první chvíli mě nejvíce zaujalo to, že chrliče ve stylu art deco jsou tak vysoko, že je skoro nemožné je zdola zahlédnout. Tento moment mě inspiroval k projektu sejmutí těchto neviditelných detailů na úroveň ulice.“

Koncem roku 1993 a v roce 1994 jsem zrealizoval dvě napodobeniny chrličů – orlích hlav z jednoho nároží budovy ve verzi do interiéru. Chrliče jsem se pokusil udělat co nejpřesněji v měřítku 1 : 1 dle tehdy, v pražských knihovnách, těžko dostupné fotografické fragmentární dokumentace.

V roce 1996 jsem na vyzvání Petra Nedomy tento projekt rozšířil na všech osm chrličů mrakodrapu pro dvoranu Galerie Rudolfinum.

V roce 2021 jsem přistoupil k realizaci projektu osmi chrličů v exteriérové verzi dle desítek fotografií přístupných kdekoli a kdykoli v libovolném internetovém vyhledávači...”

kem pandemie k sobě do ateliéru pozval zástupce J&T Banky kvůli projektu Vista Mars, bavili jsme se i o chystané výstavě VOID v Rudolfinu, do které se vstoupí právě skrze v roce 1996 navržených osm chrličů, a domluvili jsme se, že by si banka dva chrliče vzala. Kvůli covidu se to pak všechno pozdrželo, ale nakonec vše dobře dopadlo a chrliče jsou již položeny u sídla banky. Moc se těším, jak budova bude spolu s chrliči zrát.

Říkáte společně. My teď sedíme v kavárně a koukáme se na domy na Národní třídě, kde často budova a na ní přidělané sochy zrovna dohromady nijak neladí. Jak se tomuto vyhnout?

Ono je to vidět i na některých nových budovách v Praze – architekti moc fušují do řemesla výtvarným umělcům. Oni tomu říkají „prvky“, ale právě tyto „prvky“ by měli vytvářet umělci s opravdovou průpravou, znalostí trendů umění posledních několika dekád. Většina architektů, a potkal jsem jich hodně, rozumí umění do šedesátých let minulého století. Zlom, který přinesl minimalismus a konceptualismus, je už mizí. Berou si z toho jen ty dekorativní prvky. Ale pak to zůstává prázdným formalismem. Existují však ale i čestné výjimky.

Jakou roli tedy vlastně umění ve volném prostoru má sehrát?

Dát kontext, přilákat lidi i turisty. I proto se neustále, aby tato díla byla nějaká extrémně složitá a těžká pro pochopení bez znalosti kontextu umění. Ideál je někde mezi – naplnit očekávání odborníků i laiků. Já na to používám příměr hollywoodského blockbustera. Těch vzniknou za velké peníze stovky ročně, většina je bezduchých, ale několik se povede tak, že jsou zároveň

Dušan Palcr: Investor má cítit závazek vůči společnosti. Umění to naplňuje

A jak se na problematiku veřejného prostoru dívá zástupce investora? Dušan Palcr stál za nákupem chrličů pro sídlo J&T Banky. „Umění je součástí našeho každodenního bankovního života. Určitě tedy s uměním budeme pokračovat,“ říká partner J&T.

Kdy jste poprvé viděl chrliče Jiřího Příhody? Čím vás oslovily?

Nákresy/skicy chrličů jsem poprvé viděl, když jsme řešili sochu mPod k projektu Rustonka I., a už tehdy mne hodně zaujala celá ta myšlenka a jejich příběh. Jiří Příhoda totiž v minulosti vyhrál soutěž o umělecké dílo, které se stalo součástí prostranství mezi budovami nedaleko banky. Tehdy se jednalo o pohyblivý model „obytných ulit“, které měli sloužit k bydlení člověka na Marsu.

A kdy jste se rozhodl, že by je banka měla koupit?

Myslím, že to bylo koncem roku 2019. V době, kdy mi Jiří spolu s Petrem Nedomou prezentovali vizi výstavy VOID v Rudolfinu. Vlastně se mi jen potvrdilo, že jsem udělal správně. Realizace výstavy, včetně instalace chrličů, byla fantastická.

Chrliče nyní leží u banky, není to však první umění, které v nové budově je. Jak chce banka dál pracovat s uměním?

Umění je součástí našeho každodenního bankovního života. Určitě tedy s uměním budeme pokračovat. Banka je v určitém segmentu lídrem a inovátorem a v rámci umění má svou vizi a strategii. Vedle počínů, jako je právě umění ve veřejném prostoru, také poutáme ke sběratelství v naší galerii, kde prezentujeme soukromé sbírky tuzemských sběratelů a jejich vztah k umění. Ale je toho mnohem více, umění nás zkrátka baví.

Mají instituce typu bank svého druhu povinnost starat se o své okolí? Třeba i kulturní veřejného prostoru?

Povinnost? To není správně zvolené slovo. Povinnost tedy určitě nemají. To by nevznikla ta nejlepší kvalita. Ale pokud se bavíme o nějakém závazku vůči společnosti, ať už z důvodu estetiky, potěšení, nebo edukace, pak ano, investor by takový závazek cítil měl.

Jiří Příhoda

Český tvůrce žijící v USA se věnuje vytváření specifických prostorů, tvarů, využívá geometrii, architektonické postupy i design. Jiří Příhoda náleží ke generaci umělců, kteří na českou výtvarnou scénu vstupovali v prvních letech po přelomovém roku 1989. Vytváří prostorové instalace a intervence do architektury, je tvůrcem videoprojekcí, ve kterých postprodukčně pracuje se známými hollywoodskými filmy. Patří k osobnostem se širokým kulturním přehledem a schopností oslovovat mezinárodní publikum.

Unikátní socha mPod rozpracovává projekt přibýtku pro Mars, který byl inspirovaný globálně vypsanou soutěží o účasti na osídlování rudé planety soukromou společností Mars One Foundation. Autora zaujal širší sociální aspekt technického pokroku a pionýrského osídlování planetárního systému i za cenu riskování života zúčastněných. Podmínkou účasti vybraným dobrovolníkům je to, že se nevrátí zpět na Zem. Jiří Příhoda tak v mPod posunul projekt osídlování Marsu do roviny synchronního prožívání reality prvních osadníků na Marsu ve veřejném prostoru. Přes všechny aktivity konané za účelem přežití v nehostinném prostředí Marsu prvním osadníkům nezbude nic jiného ve volných chvílích než „civět“ do tupé bezútěšné reality pouště marsovské krajiny.

skvělými filmy, dobře vydělávají a třeba se stanou i „nesmrtelnými“. Osobně za takový film považuju sci-fi Interstellar nebo Arrival, které fungovaly jako filmy, oslovily masy, a ještě byly plné podstatných vědeckých fakt, ohromující vizuality i smysluplného obsahu. Snad se takovým Interstelarem stala i ta moje výstava VOID v Rudolfinu, soudě podle těch 40 tisíc návštěvníků, což by mě nenapadlo ani v těch nejdivočejších snech před otevřením výstavy.

Ve které fázi developmentu by se tam měl tedy umělec zapojit?

Je to případ od případu, ale nejlépe hned na začátku. Může to pak být už přímo součástí architektonického konceptu. Například David Černý, který nyní finišuje takové ty fragmenty noh a rukou u domů Trigemy v Karlíně. Když ale vezmeme například nějaké náměstí, tam to přidané výtvarné umění naopak vůbec nemusí být součástí architektury, ale spíše ji vhodně doplňuje.

Když připomenu svůj projekt Vista Mars v areálu Rustonky, tam jsem využil princip spirály coby protikladu pravoúhlé vertikality vytvářející trojúhelníkovou piazzetu. Takže ten celek, který jinak tvoří statické domy, se svým způsobem rozpochoval. Tam to sice také nebylo součástí architektury a nebylo to potřeba, nicméně vyplatilo se, že jsme hodně peněz investovali do vytvoření make-ty. Díky ní jsme trefili velikost, což bylo pro zdar

klíčové. Věřím tedy, že nejlepší cestou je úzká spolupráce architekta a sochaře. To vede k nejlepším výsledkům a takové dílo může třeba i přežít okolní domy.

Podobná díla většinou vzejdou ze soutěží. Jak tento systém funguje?

Musíme oddělit veřejné zakázky a soukromé. Ty veřejné v tuto chvíli nefungují moc šťastně, protože se po vypsaní otevřené soutěže přihlásí sto lidí, kteří se hodně natrápí, a pak vždy bude 99 z nich poražených. To je trochu ponižující a jsou i některé hodně tragické případy, které tu ale nechci rozmazávat.

A jak to funguje se soukromými investory?

Ti častěji používají vyzvané soutěže pro tři až pět umělců. Tím docílíte toho, že oslovení umělci do toho jsou ochotni jít a připraví skutečně nové a nejlepší možné koncepty. Takto to ostatně udělala J&T Banka s Rustonkou. Výhodou toho přístupu také je, že znáte porotu, která to bude vybírat. A to je klíč. Já bych se osobně zasazoval za to, aby právě výběru silné poroty investoři dali co největší péči, ideálně aby byla mezinárodní a složená ze skutečných odborníků. To je cesta ke skutečně silnému umění ve veřejném prostoru.

Už jste dostal nějakou další nabídku na podobnou soutěž?

Nedostal, ale marně přemýšlím, že by se něco takového v Česku v poslední době připravovalo. Naposledy to podle mě byl dům KKCG, kde své dílo instaloval Federico Díaz. Taky šlo o vyzvanou soutěž.

Vy jste v jednom rozhovoru zmínil, že se v zahraničí, například v Jižní Koreji, office buildings bez umění už vlastně ani nestaví. Respektive že bez umění se nemohou označovat za první třídu, a tedy nasazovat áčkové ceny. Vidíte tento trend už také v Česku a na Slovensku?

Vždy záleží na investorovi a jeho osvícenosti. Tam to vše začíná. Tady to zatím startuje, ale věřím, že čím častěji se to bude dít, tím více dalších investorů to bude inspirovat, stane se z toho úzus. V té Asii to je zajímavé. Oni tam prostě sledují řecké vyšší estetickou hodnotu celku. Prostě to chtějí mít hezké a zajímavé. V Evropě a Americe už to dnes tolik není, ale je fakt, že kolikrát dům samotný je natolik estetický, že se investor domnívá, že už žádnou sochu nepotřebuje. Já si to ale nemyslím, v průběhu celých evropských dějin se potkávali nejlepší architekti s nejlepšími umělci. ■

J&T Banka, a. s. je partnerem:

Česká filharmonie

CENA
OSKÁRA
ČEPANA

Galerie Rudolfinum

SLOVENSKÉ
CENTRUM
DIZAJNU
LOGO

MAGNUS ART
GALERIE J&T BANKY

VNITŘNÍ KRAJINY

6. 9. – 31. 12. 2022

Lubomír Typlt
Adam Štech
Josef Bolf
Daniel Pitín
Alexander Tinei

Sokolovská 700/113a, Praha 8
www.galeriemagnusart.cz

Daniel Pitín: Řady českých sběratelů se rozrůstají. A to je skvělé

Patří k nejvyhledávanějším tuzemským umělcům, jeho díla jsou v celé řadě prestižních sbírek. Daniel Pitín tak má spousty práce, aby se udržel v povědomí na prestižních trzích, jako je ten americký nebo rakouský. „V Americe je například velmi běžné, že galerie umělce vyhodí a najde nové. Ze středoevropské perspektivy to je hodně nečekané a o to těžší je se tam udržet,“ popisuje Pitín.

Vaše tvorba je zastoupena v celé řadě soukromých sbírek. Galerie Magnus Art nyní představuje průřez sbírkou Pavla Brože, který si umělce důsledně vybírá, vás však sbírá již několik let. Jak to vlastně začalo?

Je to tak sedm let, co nás představil Pepa Bolf. Pavel Brož se dlouho přátelil s umělci, se kterými jsem byl v Karlin Studios. Poté navštívil můj ateliér a hned jsme se pustili do dialogu o umění. Pavel má do umělecké scény a umění velmi dobrý vhled. A to jak do české scény, tak i do zahraniční, což nebývalo právě typické pro tuzemské sběratele. Pro Pavla je umění, ale i jeho sbírání ohromnou vášní. Přitom svou sbírku nebuduje nijak divoce, má úzký okruh umělců, které sleduje kontinuálně.

Představuje Pavel Brož nějaký speciální směr mezi tuzemskými sběrateli umění?

Patří ke sběratelům, kteří nakupují umění pro vlastní potěšení a snaží se je mít na očích. Má skutečně velký přehled, hodně o umění, ale i sbírání přemýšlí. Ale snaží se umělce, které sleduje, sledovat opravdu důsledně. Například mu naturelem vyhovují nejvíce figurativní práce, jenomže součástí mé tvorby jsou i abstraktnější díla. A když jsem mu říkal, že mu právě tato poloha chybí, nechal si poradit a dokoupil i jednu abstraktní věc.

Povedlo se mu zpětně dosbírat ty fáze vaší kariéry, kdy jste se neznali?

Myslím, že ano. Ale některé věci jsou již nedostupné. Něco sehnal na aukcích v zahraničí, třeba v Německu, něco pozapomenutého pak objevil ve vídeňské Charim Gallery. Nutno říct, že Pavel není žádný megasběratel. Pořád to je soukromá osoba, která si na obrazy musí vydělat běžnou práci, a i prostory, kam věci umísťuje, nejsou nekonečné.

Když vezmeme vás, Josefa Bolfa či Lubomíra Typlta, to jsou všechno autoři jedné širší umělecké generace. Mluvili jste někdy o tom, proč se Pavel soustředí právě na tuto generaci?

Asi nemůžeme mluvit výhradně o této generaci. Pavel má i jiné autory, například Sopka, Rónu, Rittsteina, pak následuje Pepa Bolf, já a Lubomír Typlt, z mladších Adama Štecha. Tedy spíš jde o tuzemskou figurální malbu. Ale kdybych na to koukal takto generačně, důvod je i ten, že on do této generace patří. Máme podobné zkušenosti, zážitky, jejich prožívání i obdobné momentální životní situace. Svět vnímáme podobně, čímž vzniká určitá blízkost, která se promítá do umění. My ji tam promítáme jako tvůrci, on ji vnímá jako divák. A nacházíme tu blízkost i ve společných rozhovorech.

Tušíte, co si Pavel, potažmo každý sběratel, vybere, když jej pustíte do ateliéru?

Já se pokouším přímému prodeji vyhýbat a raději vše deleguji na galerie. Takže když se setkáme, mluvíme spíše o mé práci obecně. Má to spoustu příčin, jednou z nich je například to, že se chci soustředit na vlastní práci a nechci být ovlivňován různými názory dříve, než si jsem jistý výsledkem. Ideální tedy je, když prodej začíná až vernisáží výstavy.

Jak vůbec vnímáte roli sběratele v uměleckém provozu?

Sběratelé vlastně podporují samotný provoz. Kdybychom žili v ideálním světě, tak právě soukromí sběratelé by zajišťovali fungování umělců a soukromých galerií. A ta spirála

pokračuje. Když se daří soukromým galeriím, mohou vyrazet do ciziny, prosazovat místní umění na mezinárodní úrovni, což má zpětně pozitivní dopad na umělce, jejich umění, a tedy i na sbírky a jejich kvalitu. Dále vzniká díky galeriím veřejný kulturní prostor, který je otevřen i těm zájemcům o umění, které komerční stránka umění nezajímá. Samozřejmě komerční zájem se může stát i pastí a umělec může začít generovat díla na množství a podle šablony úspěchu. Ale je to každého umělce věc, každý se může rozhodovat, co mu vyhovuje, alespoň doposud.

Pozorujete v posledních letech nárůst počtu sběratelů v Česku?

Rozhodně a je to skvělé. Mám dojem, že to souvisí i s tím, že u určitě

části populace, řekněme té movitější, došlo již k nasycení části hodnot a hledají další směr. Umění pro ně nemá jen investiční rozměr, ale je to i do určité míry zábava.

Jací jsou vlastně Češi sběratelé?

Tuzemské sběratelství prochází do-

institute, které mají daleko větší rozpočet. Tedy mluvím o západní Evropě a USA, jinde nemám přehled. A to je u nás bohužel špatné. Velmi špatné. Institute mimo jiné demonstrierují, jak jsme kulturní národ, i na tom, jak se chovají a pečují nejenom o své slavné sbírky, ale i o žijící

zítra. Řídíme se podle jiných pravidel a norem, než byl koncentrovaný růst kvality a ceny uměleckého díla. Trendy se střídají závratnou rychlostí a ovlivňují celé kulturní dění globálně. Cena díla je tedy spíše otázkou dobrého marketingu a načasování. Někdy mám pocit, že toto je dnes podstatnější než samotné dílo. Jde především o kontext. Ale je pravda, že mnoho těchto vln přejde a neza nechají výraznější stopy. To důležité uvidíme až s časovým odstupem.

Takže otázkou kvality to není.

Samozřejmě sám vidíte, co se na trhu děje. Existují případy umělců, jejichž díla mají cenu, kterou lze těžko chápat. Nicméně to je spíše důsledek práce galerií. A zejména ty nejslavnější globální galerie jsou navázané na institute a sběratele, kteří zkrátka jsou ochotni a schopni utrácet opravdu vysoké částky. Vzniká tak určitá hierarchie tvůrců. Ale jak jinak se orientovat v masě umělců, která den co den vytvoří tisíce děl? Proč jen tisícina z nich se podaří uspět a skutečně se uměním živit? A proč jen další tisícina z té tisíciny se stane globálně uznávanými celebritami? Samozřejmě odpověď neznám, ale je to podstata toho provozu, díky němuž můžu mít výstavu v Americe nebo ve Vídni a někdo bude ochotný za to zaplatit.

Když zmiňujete galerie. Vás tu zastupuje galerie Hunt Kastner, že?

Ano, v Česku Hunt Kastner, Nicodim Gallery v Los Angeles, New Yorku a Bukurešti a Charim Gallery ve Vídni. Všechny galerie vnímám rovnocenně a všude se snažím o to nejlepší.

Výstavu беру vždy vážně a snažím se získat alespoň rok času na přípravu. Pak to jde zvládnout. Ale v běžném provozu se mi do toho vždy ještě něco přimotá, skupinové výstavy a podobně. Takže se někdy dostanu pod tlak.

Takže kde vás nejdříve uvidíme? A co vlastně uvidíme?

Myslím, že jsem v posledních letech docela dost vystavoval doma, proto se teď více soustředím na zahraniční výstavy. Teď na podzim odstartuje výstava ve Vídni a skupinová v Drážďanech, také veletrh v italském Turíně. No a co uvidíte, to je dobrá otázka. Já se vždycky snažím jít ve své tvorbě dopředu... nebo dozadu. Hlavně se neopakovat. Obsah výstavy se tak vyjevuje až během práce.

Tím, že máte zastoupení v USA, ve Vídni i v Česku, jistě pozorujete rozdíly mezi těmi řekněme rozvinutějšími uměleckými trhy a tím mladým u nás. Jaké jsou?

Sběratelství tu fungovalo i předtím, ale spíš fungovalo na bázi známostí, chyběl celek, trh. To se buduje až v posledních dekádách. Když koukám na jednotlivé trhy, tak například ten americký hodně funguje ve vlkách. Když přišla vlna abstraktního umění, všichni ho chtěli, pak přišla vlna afroamerického umění a všichni sbírali afroamerické umění. Řekl bych, že to tam pak funguje až bez výhrad. Tím je tamní scéna hodně určená. Není vůbec neobvyklé, že galerie umělce vyhodí a najde nové. Tamní trh má bezesporu větší dynamiku. To je ze středoevropské perspektivy hodně nečekané a o to těžší je se tam udržet. ■

cela rychlým vývojem. Vlastně teprve nedávno skončila éra sběratelů, kteří se soustředili na 19. století či ověřené věci ze století 20. Je to tedy relativně krátká doba, co se sběratelé začali vůbec věnovat současnému umění. Ale je pravda, že i tady převažují ještě docela konzervativní tendence, tedy dominantní role malby, konkrétně figurální malby. Jiné formáty v tom mají docela problém, což vím i od své ženy Adély Babanové, která je videoumělkyně. Chtělo by to, aby mladí sběratelé dostali chuť zariskovat společně s umělci a pustili se ještě více i do jiných médií.

Je to tedy jistou nezralostí tuzemského trhu?

To si netroufám říci. Když se podíváte do světa, tuto roli tam hrají více

autory, a tedy o svou budoucnost. A to není vždy otázka jen rozpočtu, ale i pouhého zájmu.

Je pro vás osobnost kupce nebo instituce důležitá?

Samozřejmě, ale to je také vizitkou dobré galerie, že se snaží o kupci něco zjistit a umístit mé dílo v kvalitních sbírkách. Nemám radost, když se s obrazy jen kšeftuje.

Zatím jsme se nevěnovali cenám uměleckých děl. To je jednak citlivá, jednak zašmodrchaná věc... Jak na finanční stránku umění vlastně koukáte vy jako komerčně úspěšný autor? A to nemyslím nijak pejorativně.

Umělecký trh je vrtkavý jako počasí a dnešní úspěch nemusí platit

Daniel Pitín

Jeden z nejvýraznějších a nejúspěšnějších českých umělců. Vystudoval Akademii výtvarných umění (ateliéry Zdeňka Berana a Miloše Šejna). Formálně ho lze zařadit k silné generaci autorů, kteří pracují s kvazifigurativními kompozicemi a architekturou. Na jeho kontě je celá řada tuzemských i mezinárodních ocenění, vystavuje v prestižních galeriích doma i ve světě. V Česku jej zastupuje galerie Hunt Kastner, v USA Nicodim Gallery a ve Vídni Charim Gallery.

DOŠLI JSTE DALEKO.

POJĎTE DÁLE.

DO EVROPY. DO SVĚTA.

Investujeme s nejvýznamnějšími podnikateli v regionu a jdeme s nimi po jejich cestě mezi světovou špičku.

Fond ARCH je výsledkem naší investiční filozofie. Je postavený na dlouho budovaných partnerstvích a těží ze vzájemné důvěry, kterou se nám za více než 25 let podařilo vybudovat.

Vítejte ve světě spoluvlastnictví s námi, našimi partnery, rodinami, klienty a přáteli.

Pojďte dále.

J&T ARCH INVESTMENTS

www.jtarchinvestments.cz